

Lietuvos Respublikos
specialiųjų tyrimų tarnybos

2017 metų
VEIKLOS ATASKAITA

2018-03-16 Nr. N-9

Ižangos žodis	3
Korupcijos poveikio Lietuvoje įvertinimas	4
Lietuvos antikorupcinė aplinka 2013-2017 metais	13
Baudžiamasis persekiojimas	14
Korupcijos prevencija	23
Antikorupcinis visuomenės švietimas ir informavimas	33
Tarptautinis bendradarbiavimas	37
Teisėkūra ir teisinis reguliavimas	40
Apie Tarnybą	43
STT prioritetai 2018 metams	46

IŽANGOS ŽODIS

Lietuvos siekis tapti Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO), vieni-
jančios ekonomiškai stipriausias valstybes, nare, lėmė daug aukštesnių antikoru-
pcinių standartų valstybėje įtvirtinimo poreikį. Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT, Tarnyba) 2017
metais prisidėjo rengiant teisinio reglamentavimo pakeitimus, kuriais išplėstas korupci-
nio pobūdžio nusikalstamų veikų kvalifikavimas, padidintos sankcijos, taip pat sukurtas
pranešėjų apsaugos institutas ir sistema, leisianti skatinti asmenis pranešti apie gali-
mai neteisėtą ir neetišką veiklą tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose. Įgyvendi-
nant Lietuvai skirtas EBPO rekomendacijas, kriminalizuotos veikos, susijusios su užsienio
šalių pareigūnų papirkinėjimu. Patobulintas ir tarptautinius antikoru-
pcinius standartus atitinkantis teisinis reglamentavimas turėtų užtikrinti sėkmingą Lietuvos stojimo į EBPO
proceso baigtį.

2017 metais STT tęsė kryptingą veiklą išaiškinant politinę, sistemine, didžiausią žalą
valstybei darančią korupciją. Pasirinktos strategijos ir taktikos taiklumą liudija sėkmingai
identifikuotos korupcinio pobūdžio rizikos priimant politinius sprendimus, o išsamesnė
veiklos rezultatų analizė leido nustatyti ne vieną sisteminių korupcinio pobūdžio nusi-
kaltimų atvejį. Bendradarbiavimas su užsienio valstybių antikoru-
pcinėmis institucijomis sudaro galimybes keistis gerąja praktika korupcijos prevencijos ir baudžiamojo persekio-
jimo srityse, taip pat sėkmingai tirti ir išaiškinti tarptautinio kyšininkavimo atvejus.

Siekis stiprinti antikoru-
pcinį visuomenės potencialą, tęsiant aktyvų viešojo ir privataus
sektorių atstovų informavimą apie įrankius tvarios antikoru-
pcinės aplinkos kūrimui, taip
pat Tarnybos efektyviau vykdoma proaktyvi prevencinė veikla prisidėjo teigiamai verti-
nant Lietuvos pastangas kontroliuoti korupcijos paplitimą. Trečius metus Korupcijos su-
vokimo indekso tyrime valstybei skirti 59 balai iš 100 galimų (38 vieta 180 šalių reitinge;
16 vieta tarp Europos Sąjungos valstybių).

Nors Lietuvos vertinimas išlieka stabilus, STT kasmet kelia savo veiklos rezultatams vis
didesnius kokybinius reikalavimus, todėl 2017 metų pabaigoje priimtoje STT įstatymo
naujoje redakcijoje įtvirtinta ir nauja savarankiška kryptis – analitinė antikoru-
pcinė žval-
gyba. Ši veikla, nukreipta į informacijos apie korupciją ir su ja susijusius reiškinius gavimą,
apdorojimą ir panaudojimą, leis Tarnybai identifikuoti neigiamas tendencijas ir grėsmę
keliančius procesus, maksimaliai užkardyti korupcijos daromą žalą.

Vieningai siekdami skaidrių sprendimų, būkime tvirti ir teisingi savuose pasirinkimuose!

**Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktorius
Saulius Urbanavičius**

KORUPCIJOS POVEIKIO LIETUVOJE ĮVERTINIMAS

Remiantis kriminogeninės situacijos, tarptautinių bei nacionalinių sociologinių tyrimų korupcijos srityje rezultatais, pastebime teigiamas antikorupcinės aplinkos Lietuvoje stiprėjimo tendencijas.

KRIMINOGENINĖ SITUACIJA

2013–2017 metais nusikalstamumo statistikos¹ analizė rodo, kad Lietuvoje nuosekliai mažėja užregistruojamų nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams skaičius. 2017 metais buvo užregistruota 3 proc. mažiau tokių nusikalstamų veikų nei 2016 metais (atitinkamai 762 ir 788)², tačiau korupcinio pobūdžio atvejų proporcinis pasiskirstymas pakito ženkliai. Ataskaitiniu laikotarpiu užfiksuota 39 proc. daugiau kyšininkavimo atvejų³, 28 proc. daugiau prekybos poveikiu atvejų⁴, bet papirkimo ir piktnaudžiavimo atvejų užfiksuota mažiau nei 2016 metais – atitinkamai 9 proc. ir 8 proc.⁵ Svarbu pažymėti, kad pagrindinis korupcinių nusikalstamų veikų struktūros skirtumas – situacijoje dalyvaujančių šalių pasiryžimas pranešti apie viena kitos nusikalstamas veikas. Todėl didžioji dalis papirkimų registruojama kyšį atsisakiusių priimti valstybės pareigūnų suteiktos informacijos pagrindu, t. y. tais atvejais, kai vienas iš su kyšiu susijusioje situacijoje dalyvaujančių asmenų linkęs pranešti apie tokios situacijos buvimą. Kyšininkavimo ir prekybos poveikiu atveju abi situacijoje dalyvaujančios šalys (papirkėjas ir kyšininkas) yra linkusios nuslėpti savo ir viena kitos nusikalstamas veikas, tad šių atvejų latentiskumas savo prigimtimi yra didelis⁶.

SOCIOLOGINIŲ TYRIMŲ REZULTATAI

Stiprėjančios antikorupcinės aplinkos tendencijos fiksuojamos ir sociologinių tyrimų rezultatuose, kurie leidžia diagnozuoti visuomenės korupcijos suvokimo, tiesioginės patirties ir antikorupcinio potencialo pokyčius. Analizuodami visuomenės korupcinę patirtį pagal nacionalinių sociologinių tyrimų rezultatus, pastebime, kad:

- mažėja visuomenės korupcinė patirtis⁷;

¹ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/mAk1mr>

² Statistinio rodiklio palyginimas su 2015 metais ar ankstesniais nėra galimas, kadangi statistinės ataskaitos apie nusikalstamumą Lietuvoje nuo 2016 metų rugsėjo mėn. rengiamos vadovaujantis pakeista statistinių rodiklių apskaičiavimo tvarka.

³ 2017 metais – 86, 2016 metais – 62 kyšininkavimo atvejai.

⁴ 2017 metais – 32, 2016 metais – 25 prekybos poveikiu atvejai.

⁵ 2017 metais – 511, 2016 metais – 563 papirkimo atvejai. Pastebime, kad labai didelė dalis oficialiojoje statistikoje atspindėtų papirkimų yra susiję tik su viena valstybės gyvenimo sritimi – kelių transporto eismo saugumu. 2017 metais – 93, 2016 metais – 101 piktnaudžiavimo atvejais.

⁶ A. Čepas, A. Dobryninas, V. Gavelis, M. Gilaitis, V. Kazakevičius, V. Navickas, A. Pocienė, K. Stupnianeck. 2017. Socialinis korupcijos kontekstas: makro, mezo ir mikro veiksnių analizė. Vilnius: Vilniaus universitetas.

⁷ Sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016“ duomenimis 16 proc. gyventojų nurodė, kad jiems teko duoti kyšį per pastaruosius 12 mėn., t. y. 8 proc. mažiau nei 2014 metais; tarp įmonių vadovų ši dalis sudarė 5 proc., t. y. išliko beveik nepakitusi, o tarp valstybės tarnautojų – 6 proc., t. y. 11 proc. mažiau nei 2014 metais. Prieiga per internetą: <https://goo.gl/jaaoQ5>

- keičiasi kyšio nedavimo priešasčių struktūra: vis daugiau respondentų nurodo, kad tai prieštarauja jų įsitikinimams⁸;
- vertinant atskirų viešojo sektoriaus institucijų „faktinį“ korumpuotumą, bendrai mažėja kyšių prievartavimo ir davimo indeksai⁹, tačiau sveikatos priežiūros įstaigose (miestų / rajonų ir respublikinėse ligoninėse) nepaisant mažėjimo, minėti indeksai išlieka aukščiausi¹⁰.

2017 metų gruodžio mėn. Europos Komisijos paskelbto tyrimo „Eurobarometras 2017“ rezultatai¹¹ taip pat patvirtino teigiamas tiesioginės korupcinės patirties mažėjimo tendencijas Lietuvoje:

- iš visų Europos Sąjungos valstybių Lietuvoje labiausiai mažėjo gyventojų korupcinė patirtis – net 17 procentinių punktų mažiau gyventojų nurodė, kad jiems teko matyti arba patirti korupcinių atvejų (2013 metais – 25 proc., 2017 metais – 8 proc.);
- Lietuvoje užfiksuotas didžiausias teigiamas pokytis tarp Europos Sąjungos valstybių vertinant gyventojų tiesioginę kyšininkavimo patirtį – 9 procentiniais punktais sumažėjo respondentų, kuriems teko duoti kyšį, kai jų buvo prašoma (2013 metais – 29 proc., 2017 metais – 20 proc.);
- ženkliai sumažėjo įmonių korupcinė patirtis – net 14 procentinių punktų mažiau įmonių vadovų nurodė, kad iš jų buvo tikimasi arba prašoma kyšio (2015 metais – 21 proc., 2017 metais – 7 proc.). Tai trečias geriausias pokyčio rezultatas Europos Sąjungoje.

Vertindami tyrimo „Eurobarometras 2017“ duomenis pastebime, kad nuosekliai augant korupcijos problemos **svokimo** svarbai¹² ženkliai sumažėjo Lietuvos gyventojų, manančių, jog per paskutinius trejus metus korupcijos lygis šalyje didėjo (2013 metais – 53 proc., 2017 metais – 32 proc. Lietuvoje šis rodiklis yra mažesnis nei ES vidurkis – 43 proc.). Penktadalis (20 proc.) Lietuvos gyventojų teigė, kad korupcijos lygis šalyje nukrito (2013 metais – tik 6 proc.).

Nagrinėdami visuomenės **antikorupcinį potencialą**, pastebime, kad:

- didėja nepakantumas korupcijai ir kyšininkavimui¹³, mažėja pasirengimas duoti kyšį;

⁸ Sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016“ duomenimis 26 proc. gyventojų (2014 metais – 24 proc.) ir 36 proc. įmonių vadovų (2014 metais – 34 proc.) nurodė, kad neduotų kyšio, kadangi tai prieštarauja jų įsitikinimams. Palyginti su 2014 metais šis skirtumas nėra statistiškai reikšmingas. Tačiau valstybės tarnautojų, kurie neduotų kyšio, nes tai prieštarauja jų įsitikinimams, 2017 metais buvo 40 proc., t. y. 7 proc. daugiau nei 2014 metais. Prieiga per internetą: <https://goo.gl/jaaoQ5>

⁹ Kyšio prievartavimo indeksas parodo kyšio reikalavimo tikimybę konkrečioje įstaigoje, kurioje asmenys tvarkėsi reikalus, o kyšio davimo indeksas – kyšio davimo tikimybę konkrečioje įstaigoje, kurioje asmenys tvarkėsi reikalus.

¹⁰ Sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016“ duomenimis didžiausi kyšių prievartavimo ir davimo indeksai yra šiose įstaigose: miestų ir rajonų, slaugos bei respublikinėse ligoninėse, taip pat architektūros ir urbanistikos skyriuose, Žemės ūkio skyriuose, vaikų ikimokyklinio ugdymo skyriuose, bei dėl šių procedūrų: chirurginių operacijų, dėl slaugos gavimoligoninėje, neįgalumo ir darbingumo pažymėjimų gavimo, civilinių bylų nagrinėjimo, kelių eismo taisyklių pažeidimų ir administracinių teisės pažeidimų nagrinėjimo. Prieiga per internetą: <https://goo.gl/jaaoQ5>

¹¹ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/G4WJ9P>

¹² Sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016“ duomenys taip pat rodo korupcijos kaip problemos svarbos augimo tendenciją. Prieiga per internetą: <https://goo.gl/jaaoQ5>

¹³ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/jaaoQ5>

- didėja visuomenės informuotumas, kur kreiptis dėl korupcinių įvykių¹⁴, auga STT funkcijų žinomumas¹⁵;
- stiprėja pranešėjų apie korupcinio pobūdžio įvykius potencialas, t. y. daugėja gyventojų ir valstybės tarnautojų, kurie praneštų apie korupciją¹⁶;
- bendrai auga visuomenės dalyvavimo antikorupcinėse iniciatyvose potencialas¹⁷;
- didėja pasitikėjimas STT, kaip institucija, labiausiai galinčia prisidėti prie korupcijos mažinimo, todėl susidaro prielaidos aktyvesniam pranešėjų kreipimuisi į Tarnybą¹⁸.

Netolerancijos korupcijai stiprėjimą parodė ir tyrimo „Eurobarometras 2017“ rezultatai, kur daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų nurodė, kad jiems nepriimtina, siekiant gauti viešąją paslaugą, atsilyginti dovana, pinigais ar suteikti mainais paslaugą (2013 metais – 29 proc., 2017 metais – 52 proc.).

Korupcijos situacijos būklės vertinimas pateikiamas ir 2017 metų balandžio mėn. pristatytoje „Freedom House“ ataskaitoje „Valstybės pereinamojoje būsenoje 2017“ („Nations in Transition 2017“)¹⁹, kurioje teigiama, kad Lietuvos korupcijos rodiklio vertinimą lėmė korupcijos lygio suvokimas visuomenėje, aukščiausių politikų verslo interesai, finansinių duomenų ir interesų konflikto deklaravimo įstatymai, o taip pat kovos su korupcija priemonių efektyvumas²⁰. Korupcijos situacijos būklė Lietuvoje kiek blogesnė nei kitose Baltijos šalyse ir vertinama 3,5 balo (toks pats balas Čekijoje ir Lenkijoje), Latvijoje jis siekia 3, o Estijoje – 2,5 balo. Apskaičiavus visų tyrime dalyvavusių šalių vertinimo rodiklių vidurkį, Estija išliko lydere (1,93 balo), Latvija ir Slovėnija pasidalino antrą-trečią vietas (po 2,04 balo), Čekija užėmė ketvirtąją vietą (2,25 balo), o Lietuva – penktąją vietą (2,32). Nors 18 valstybių demokratijos padėtis prastėjo, Lietuvos situacija apibūdinama kaip pakankamai stabili.

2017 metų balandžio mėn. pristatytas kasmetinis bendrovės „Ernst & Young“ korupcijos ir sukčiavimo tyrimas atskleidė, kad beveik pusė įmonių atstovų (47 proc.) mano, jog korupcija ir kyšininkavimas verslo santykiuose Lietuvoje yra labai paplitęs reiškinys²¹. Tačiau vertinant verslo antikorupcinį potencialą, pastebime pakantumo tiesioginėms kyšininkavimo formoms nuoseklų mažėjimą – siekdami laimėti vertingą užsakymą ar kitaip padėti

¹⁴ Sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016“ duomenimis 39 proc. gyventojų (12 proc. daugiau nei 2014 metais), 61 proc. įmonių vadovų (net 24 proc. daugiau nei 2014 metais) ir 72 proc. valstybės tarnautojų (11 proc. daugiau nei 2014 metais) nurodė, kad žinotų, kur kreiptis pranešti apie korupcijos atvejį.

¹⁵ Sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016“ duomenimis 47 proc. gyventojų (15 proc. daugiau nei 2014 metais), 58 proc. įmonių vadovų (12 proc. daugiau nei 2014 metais) ir 81 proc. valstybės tarnautojų (12 proc. daugiau nei 2014 metais) nurodė, kad yra girdėję apie STT ir žino jos pagrindinį uždavinį.

¹⁶ Sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016“ duomenimis 23 proc. gyventojų ir 42 proc. valstybės tarnautojų nurodė, kad praneštų apie korupciją (gyventojų skaičius padidėjo 5 proc., o valstybės tarnautojų 13 proc. lyginant su 2014 metais).

¹⁷ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/jaaoQ5>

¹⁸ Sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016“ duomenimis 57 proc. gyventojų (14 proc. daugiau nei 2014 metais) ir įmonių vadovų (20 proc. daugiau nei 2014 metais) nurodė STT kaip instituciją labiausiai galinčią prisidėti prie korupcijos mažinimo. Tarp valstybės tarnautojų tokių respondentų buvo 54 proc. (12 proc. daugiau nei 2014 metais).

¹⁹ Tyrime 29 valstybių rodikliai vertinti pagal septynias atskiras kategorijas: rinkimų proceso, pilietinės visuomenės, nepriklausomos žiniasklaidos, nacionalinio demokratinio valdymo, savivaldos demokratinio valdymo, teisinės sistemos ir korupcijos. Valstybės vertinamos pagal 7 balų skalę, kur 7 – prasčiausias įvertinimas, o 1 – aukščiausias balas.

²⁰ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/oXsf8T>

²¹ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/DzGxCT>

išlaikyti verslą, 13 proc. respondentų siūlytų pinigų (2015 metais – 15 proc., 2013 metais – 19 proc.). Lietuvoje šis rodiklis yra mažesnis nei tiriamų šalių vidurkis – 17 proc.

Kita vertus, minėtas tyrimas parodė, kad beveik pusė (49 proc.) darbuotojų nesiima veiksmų dėl informavimo apie neteisėtą įmonės veiklą, kadangi bijo dėl savo karjeros galimybių, o 36 proc. – dėl lojalumo įmonei. Tad asmeninės naudos motyvai ir finansinio nesaugumo jausmas, kuriuos lemia ekonominė situacija šalyje, vis dar išlieka kliūtimi versle kuriant tvarią antikorupcinę aplinką. Ši situacija byloja, kad siekiant pokyčių, turi būti skiriama daugiau resursų (antikorupcinis ugdymas, švietimas, metodinės pagalbos teikimas) darbui su verslo antikorupciniu potencialu.

Pagal korupcijos ir sukčiavimo tyrimo rezultatus tik penktadalis respondentų mano, kad teisinis reguliavimas padeda kovoti su korupcijos reiškiniu. Šis pasitikėjimas valstybės vykdoma politika pastaraisiais metais mažėjo. Tačiau tyrimo „Eurobarometras 2017“ duomenimis manančiųjų, jog yra pakankamai baudžiamojo persekiojimo pavyzdžių, atgrasančių nuo korupcinio pobūdžio veikų, nuosekliai daugėja (2017 metais – 30 proc., 2013 metais – 26 proc., 2011 metais – 21 proc.).

POLITINĖ KORUPCIJA

Didesnis Lietuvos dėmesys pagal tyrimo „Eurobarometras 2017“ rezultatus taip pat turėtų būti kreipiamas į prioritetines antikorupcinės politikos formavimo sritis, viena jų – verslo ir politinės korupcijos santykis:

- Lietuva patenka į penketuką Europos Sąjungos valstybių, kurių gyventojai mano, kad aukšto lygio korupcijai nėra skiriama pakankamai dėmesio, – taip galvoja 80 proc. Lietuvos gyventojų;
- verslo atstovų, manančių, jog korupciją lemia artimi politikų ir verslininkų ryšiai, skaičius per dvejus metus visiškai nepakitęs ir išlieka labai aukštas: 2015 metais ir 2017 metais – 86 proc.;
- politinės partijos užima antrą vietą tarp sričių, kuriose labiausiai paplitusi korupcija²², – taip mano 64 proc. respondentų;
- Lietuva užima šeštą vietą tarp Europos Sąjungos valstybių, kuriose prasčiausiai vertinamas politinių partijų finansavimo skaidrumas – 69 proc. gyventojų mano, kad politinių partijų finansavimas nėra skaidrus.

Pasaulio ekonomikos forumo Pasaulio valstybių konkurencingumo tyrimo (2016–2017 metais) duomenimis, vertinant politinį favoritizmą sprendimų priėmimo procese, Lietuva iš 64 nusileido į 67 vietą. Didžiausias neigiamas Lietuvos reitingo pokytis užfiksuotas

²² Pirmoje vietoje su 79 proc. – sveikatos apsaugos sistema.

vertinant valstybės politikos formavimo skaidrumą – iš 35 vietos Lietuva nukrito į 59 poziciją²³.

Rinkos ir visuomenės nuomonės tyrimų kompanijos „Baltijos tyrimai“ 2017 metais atlikta Lietuvos gyventojų apklausa taip pat parodė, kad kas antras šalies gyventojas (51 proc.) mano, kad politinė korupcija yra labai didelė problema Lietuvoje²⁴.

Verslo ir politinės korupcijos problematika taip pat buvo akcentuojama tyrime „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2016“, kuriame dažniausiai minimos korupcinės situacijos – nepotizmas, politinių partijų narių protegavimas, papirkimas ir kyšininkavimas, taip pat auga neteisėto lobizmo problema:

- padaugėjo gyventojų vertinimų, kad Lietuvoje labai paplitusi korupcinė situacija, kai politinė partija žada priimti naudingą sprendimą, jei verslininkas suteiks finansinę paramą (nuo 29 proc. 2014 metais iki 36 proc. 2016 metais);
- verslo atstovų vertinimu, paplito palankių įstatymų, naudingų atskiroms interesų grupėms, priėmimas – 59 proc. (2014 metais – 53 proc.), įgaliojimų viršijimas – 52 proc. (2014 metais – 42 proc.), prekyba poveikiu – 43 proc. (2014 metais – 32 proc.).

Įvertinę STT turimus duomenis išskyrėme priežastis, kurios leidžia asmenims, verslo subjektams ir kitoms interesų grupėms galimai neteisėtai veikti valstybės institucijas priimant sprendimus ir daryti įtaką politiniams procesams:

- neefektyvi politinių partijų finansavimo tvarka;
- nekontroliuojamas neteisėtas lobizmas;
- proaktyviai nekontroliuojami viešieji ir privatūs interesai;
- viešojo sektoriaus fragmentiškumas;
- nepakankamas žiniasklaidos vaidmuo kovojant su korupcija.

Neefektyvi politinių partijų finansavimo tvarka. Lietuvoje politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimas yra griežtai reglamentuotas: sukurta politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei kontrolės sistema, juridiniams asmenims draudžiama finansuoti politines partijas ir (ar) politikus. Tačiau dažnai verslas, siekdamas išskirtinių sąlygų savo veiklai, yra pasiruošęs įvairiomis formomis remti papildomo finansavimo ieškančias politines partijas ar pavienius politikus, taip įgydamas galimybę daryti įtaką jų priimamiems sprendimams.

Išanalizavę disponuojamą informaciją, išskyrėme šešias pagrindines formas, kuriomis juridiniai asmenys (verslas), apeidami teisinius draudimus, finansuoja politines partijas:

- Grynaisiais pinigais. Praktikoje pasitaiko atveju, kai politinių partijų atstovai prašo ar

²³ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/uj4XJe>

²⁴ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/SFaLxo>

reikalauja juridinių asmenų paremti grynaisiais pinigais, taip pat ir atvejų, kai paramą siūlo patys verslo atstovai. Juridiniai asmenys dažniausiai tokiai paramai naudoja pinigus, neįtrauktus į oficialią apskaitą, t. y. pinigus iš „šešėlio“, kurių politinės partijos į apskaitą taip pat neįtraukia.

- Nepagrįstai didelėmis nuolaidomis. Politinės partijos siekdamos žinomumo turimas lėšas naudoja savo veiklos ar idėjų viešinimui. Reklamos paslaugas teikia verslas, kuris neretai suteikia politinėms partijoms nepagrįstai dideles nuolaidas, taip finansuodamas dalį politinių partijų įgyjamų paslaugų.
- Per paramos fondų rėmimą. Atskleistuose politinės korupcijos atvejuose nustatėme, kad dažnai juridinių asmenų lėšos, kurios aukojamos su politinių partijų atstovais susijusiems paramos gavėjo statusą turintiems juridiniams vienetams, yra panaudojamos politinės partijos finansavimui.
- Per fizinių asmenų paramą. Nuo 2012 metų Lietuvoje fiziniai asmenys gali remti politines partijas, skirdami joms iki 1 proc. savo sumokamo metinio gyventojų pajamų mokesčio. Tokia parama yra priimtina ir leidžia fiziniams asmenims realizuoti savo teises, tačiau neteisėtumo faktorių siejame su tokios paramos skyrimo laisvanoriškumo nebuvimu. Nustatėme atvejų, kai parama politinei partijai realizuojama per galimą tiesioginį ar netiesioginį spaudimą darbuotojams, pasinaudojant jų pažeidžiama padėti ir įpareigojant savo gyventojų pajamų mokesčio dalį (1 proc.) skirti vienai ar kelioms politinėms partijoms, su kuriomis bendrovių vadovai ar savininkai turi partinės priklausomybės ryšius, taip ribojant darbuotojų apsisprendimo laisvę.

Remiantis Pasaulinio korupcijos barometro tyrimo rezultatais²⁵, 2016 metais tik 7 proc. Lietuvos gyventojų, tiesiogiai susidūrusių su korupcinio pobūdžio incidentais, apie juos pranešė atitinkamoms institucijoms. Be to, Lietuvoje tik 15 proc. gyventojų (tris kartus mažiau negu ES vidurkis – 45 proc.) mano, kad pranešti apie korupcijos apraiškas visuomenėje yra priimtina. Savo ruožtu minėtas bendrovės „Ernst & Young“ korupcijos ir sukčiavimo 2017 metų tyrimas atskleidė, kad asmeninės naudos motyvai ir finansinio nesaugumo jausmas, kuriuos lemia ekonominė situacija šalyje, yra pagrindiniai veiksniai, dėl kurių darbuotojai nesiima veiksmų dėl informavimo apie neteisėtą įmonės veiklą. Taigi vienos pagrindinių kliūčių, užkertančių kelių gyventojams aktyviau pranešti apie korupciją, ir tokiu būdu didinančios minėtos korupcinės situacijos latentškumą, viena vertus, yra baimė dėl padarinių ir įsitikinimas dėl tokių veiksmų neperspektyvumo, kadangi korupcijos atvejus yra sunku įrodyti. Kita vertus, didelės įtakos turi kultūrinės nuostatos – požiūris, kad visuomenėje tokia praktika yra nepriimtina.

- Apmokėdami sąskaitas. Pasitaiko atvejų, kuomet verslas (juridinis asmuo), suteikęs paslaugą politinei partijai, tiesiogiai atlygio už tai negauna. Politinės partijos patirtas išlaidas juridiniam asmeniui kompensuoja kiti juridiniai asmenys, kurie, pavyzdžiui, laimi viešuosius pirkimus tos politinės partijos atstovų vadovaujamose valstybinėse

²⁵ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/yvzDPJ>

institucijose, arba kurie atstovaudami savo interesus apmoka politinių partijų sąskaitas per paramos gavėjo statusą turinčius ir su tų politinių partijų atstovais susijus juridinius asmenis.

- Nemokamai reklamuodami politines partijas (užslėpta reklama). Politinės partijos ar atskiri politikai remiami naudojant užslėptą politinių partijų ar atskirų politikų reklamą, kai yra kviečiami dalyvauti televizijos, radijo laidose, komentuoti įvykius ar išreikšti nuomonę visuomenei aktualiomis temomis, taip pat akcentuojant politiko ar jo vadovaujamos institucijos teigiamą vaidmenį, mainais už verslui palankių sprendimų priėmimą.

Nekontroliuojamas neteisėtas lobizmas. Legalūs lobistai ir jų vykdoma teisėta veikla yra vienas iš brandžios demokratinės visuomenės elementų. Skaidriai vykdoma lobistinė veikla yra naudinga visuomenei ir neretai lemia kokybiškesnę teisėkūros ir valstybės politikos formavimo procesą, tačiau oficialiai Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos teikiama ir STT disponuojama informacija, leidžia teigti, kad Lietuvoje šis teisės institutas kol kas neveikia tinkamai. Iki 2017 metų vidurio iš 38 oficialiai registruotų lobistų, tik 12 viešino informaciją apie savo veiklą, o nuo 2017 m. rugsėjo 1 d., kai įsigaliojo nauja Lobistinės veiklos įstatymo redakcija, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisija yra įregistravusi 60 lobistų, tačiau deklaracijas apie savo vykdytą lobistinę veiklą yra pateikę tik 17 lobistų.

Verslo subjektai nuolat ieško ir kuria lobistines strategijas, leidžiančias sudaryti išskirtines sąlygas jų verslo vystymuisi, savo ruožtu, politikai retai žinodami verslo veikimo mastus, nesigilindami į galimas savo veiksmų pasekmes, inicijuoja teisės aktų pakeitimus arba priima sprendimus, kurie naudingi tik siauroms interesų grupėms.

Transparency International Lietuvos skyriaus užsakymu atliktas tyrimas „Politikos užkulisiai. Lobizmo (ne)skaidrumas Lietuvoje“⁴²⁶ atskleidė politinės korupcijos ypatumus:

- 6 iš 10 verslininkų nurodė, jog dažniausiai Lietuvoje įtaką siekia daryti asociacijos, registruoti lobistai (52 proc.), profesinės sąjungos (41 proc.) ir įmonės (35 proc.);
- 8 iš 10 verslininkų žino atvejų, kai valdžios atstovai, priimdami sprendimus, siekė naudoti konkrečioms interesų grupėms, neatsižvelgdami į visuomenės interesus;
- dažniausiai įtaką sprendimų priėmimui siekiama daryti energetikos (81 proc.), statybų (65 proc.), farmacijos ir sveikatos apsaugos (48 proc.) srityse, alkoholio (58 proc.) ir tabako (53 proc.) rinkose, o šias sritis atstovaujančios interesų grupės įvardijamos kaip įtakingiausias;
- dauguma verslininkų aiškiai suvokia neteisėto lobizmo žalą: 68 proc. verslininkų teigia, kad nuo neskaidrios įtakos darymo priimant sprendimus labiausiai nukenčia piliečių pasitikėjimas valstybe, taip pat nukenčia piliečių finansinė gerovė (66 proc.), šalies biudžetas (64 proc.) bei verslo ir investicijų aplinka (64 proc.).

Proaktyviai nekontroliuojami viešieji ir privatūs interesai. Dažna situacija, kai verslo ir valstybės atstovus tarpusavyje sieja įvairūs ryšiai: jie gali būti mokėsi, dirbę ar leidę laisvalaikį kartu, jie gali priklausyti tai pačiai politinei partijai ar būti susiję giminytės, santuokos ryšiais. Asmenų ryšys nevertinamas neigiamai, kol nesukelia interesų konflikto. Šiuo metu Lietuvoje iš visų galinčių kilti ar kilusių viešų ir privačių interesų konfliktų dažniausiai ištiriami tik tie, kurie tampa viešai žinomi. Neišaiškėję interesų konfliktai didina korupcijos atsiradimo riziką ir daro žalą valstybei, kuomet yra tenkinami verslo ar konkrečių asmenų interesai. Pastebime tendenciją, kad verslas siekia turėti kaip įmanoma daugiau sąsajų su valstybinėmis institucijomis ar politikais. Dažnai patys verslininkai tampa politikais, tačiau kol kas Lietuvoje nėra vykdoma efektyvi proaktyvi viešų ir privačių interesų kontrolė, kuri leistų iš anksto identifikuoti galimus interesų konfliktus ir užkirstų kelią valstybei nenaudingų sprendimų priėmimui.

Viešojo sektoriaus fragmentiškumas. Politinės įtakos (veiklos sferų) pasidalinimas, sisteminio požiūrio trūkumas, viešojo sektoriaus darbuotojų profesinės kompetencijos stoka, negebėjimas pritraukti ir išlaikyti aukštos kvalifikacijos darbuotojų, tinkamai panaudoti valstybės valdomą informaciją, o kartu ribotas jos prieinamumas valstybinėms institucijoms sudaro sąlygas viešojo sektoriaus fragmentiškumui egzistuoti. Tokiu viešojo sektoriaus pažeidžiamumu naudojasi nesąžiningą veikimo būdą pasirinkę verslo atstovai, kurdami ir įgyvendindami lobistines strategijas: vykdo aktyvią žvalgybą (renka tikslinę informaciją apie viešojo sektoriaus silpnąsias vietas, apie jame dirbančius konkrečius asmenis, siekdamas juos kompromituoti), įvairiais būdais į savo verslą pritraukia naudingiausius (kompetentingiausius) viešojo sektoriaus darbuotojus; viešajame sektoriuje suranda sau lojalius asmenis. Tokiu būdu viešasis sektorius virsta siaurų verslo interesų grupių tenkinimo įrankiu, formuojama paini, chaotiška, subjektyviais sprendimais grindžiama valstybės funkcijų įgyvendinimo sistema.

Nepakankamas žiniasklaidos vaidmuo kovojant su korupcija. Pagrindinis visuomenės lūkestis, kad žiniasklaidoje pateikiama informacija būtų objektyvi. Stipri tiriamoji žurnalistika laikoma efektyvia korupcijos atgrasymo bei konkrečių korupcijos atvejų atskleidimo priemone, tačiau mūsų turimi duomenys rodo, kad Lietuvoje dalis žiniasklaidos yra glaudžiai susijusios tiek su verslu, tiek ir su politine sistema, tad neretai:

- pasižymi neobjektyvumu, kurį dažnai lemia žiniasklaidą valdančio verslo siekis laimėti kuo daugiau viešinimo paslaugų užsakymų valstybinėse institucijose. Gavusi finansavimą, dažnai žiniasklaidos priemonė neigiamos informacijos apie tą valstybinę instituciją nebeskelbia;
- naudojama kaip įtakos politinei sistemai įrankis, siūlant politinei partijai nemokamą televizijos eterio laiką, suteikiant nuolaidas, užtikrinant konkrečių partijos narių matomumą televizijos laidose mainais už galimybę daryti įtaką politinei sistemai;

²⁶ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/tyK7QP>

- traktuojama kaip verslas, priverčiant viešojo sektoriaus atstovus priimti reikiamus sprendimus žiniasklaidos priemonės naudai paviešinant (arba neviešinant) tam tikrą neigiamą informaciją (faktinę arba išgalvotą) apie konkretų asmenį.

Žiniasklaidos skaidrumo problematiką iliustruoja ir Transparency International Lietuvos skyriaus užsakymu atliktos verslininkų apklausos duomenys²⁷:

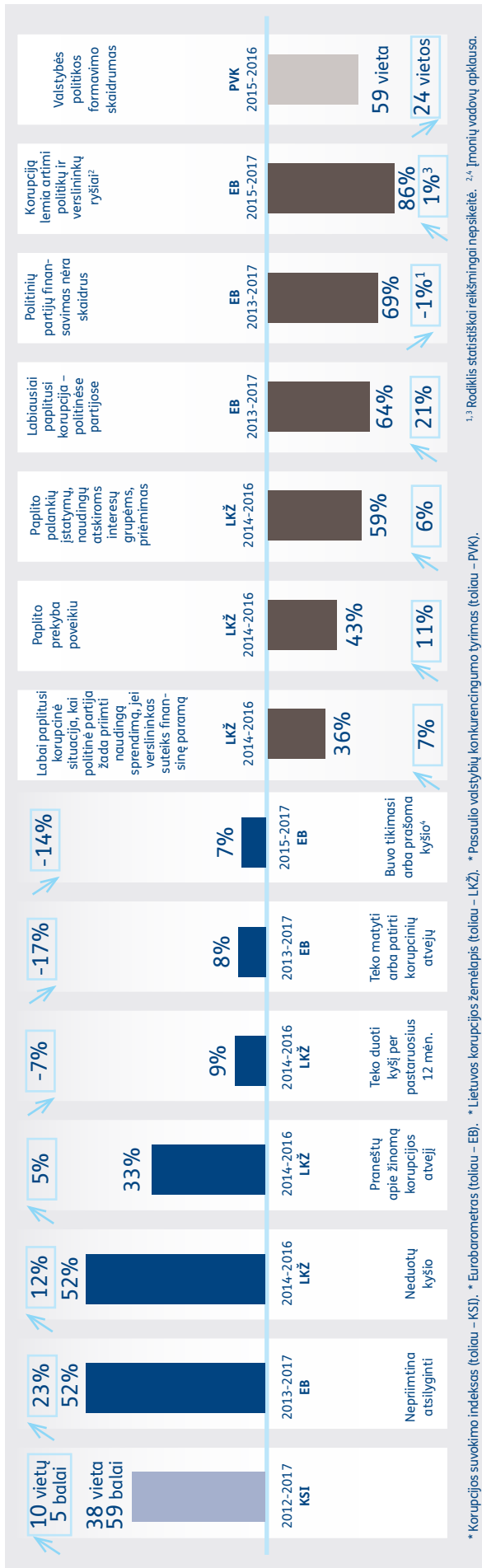
- absoliuti dauguma apklaustų verslininkų tiki milžiniška žiniasklaidos galia nulemti asmenų ar įmonių sėkmę: beveik 62 proc. respondentų visiškai tiki ir per 29 proc. greičiau tiki, kad nepalankios žiniasklaidos publikacijos ir transliacijos apie konkretų asmenį arba įmonę gali tą asmenį arba įmonę sužlugdyti;
- 54 proc. susidūrusių su žiniasklaidos atstovais patvirtino supratę, jog už reklamavimąsi žiniasklaidos priemonėje, jos žurnalistai parengs ir palankią publikaciją apie įmonę;
- korupciją žiniasklaidoje respondentai dažniausiai siejo su: „užsakomaisiais straipsniais, publikacijomis“ – beveik 44 proc., beveik 21 proc. nurodė, kad tai „neobjektyvi, melaginga, reikiama linkme iškreipta informacija“ ir beveik 14 proc. – „neoficialus žiniasklaidos atstovavimas verslo ir politinėms grupėms“.

Kryptingai orientuodamiesi į sudėtingų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų užkardymą ir išaiškinimą, taip pat į korupcijos keliamų grėsmių ir rizikų sisteminę analizę, įstatymiškai įtvirtinta savarankiška Tarnybos veiklos kryptis – analitinė antikorupcinė žvalgyba, kuri leidžia mažesniais kaštais nustatyti daugiau korupcijos židinių, užkardyti korupcijos keliamą žalą, sumažinti dėl korupcijos patiriamus valstybės nuostolius.

Atsižvelgdami į Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pateiktą siūlymą išklauti mūsų 2016 metų veiklos rezultatų pristatymą, parengėme korupcijos daromos žalos Lietuvos Respublikos valstybei apskaičiavimo metodiką, kurioje nustatyti kriterijai, leidžiantys apskaičiuoti bendrą žalą dydį ir žalą dydį pagal atskiras sritis. Žinodami, kad nei viena valstybė neturi sukurtos patikimos metodikos, leidžiančios visapusiškai, objektyviai, preciziškai ir neginčytinai nustatyti korupcijos dydį ir daromą ar padarytą žalą, atliekame STT parengtos metodikos verifikaciją, tikriname jos validumą, naudojant ankstesnių (2013–2017) metų duomenis (tarptautinių ir nacionalinių sociologinių tyrimų rezultatus, nusikalstamumo statistiką ir ekonominius-socialinius rodiklius).

²⁷ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/f532zi>

LIETUVOS ANTIKORUPCINĖ APLINKA 2013-2017 METAIS

* Korupcijos suvokimo indeksas (toliau – KSI). * Eurobarometras (toliau – EB). * Lietuvos korupcijos žemėlapis (toliau – LKŽ). * Pasaulio valstybių konkurencingumo tyrimas (toliau – PVK).
 1,3 Rodiklis statistškai reikšmingai nepasikeitė. 2,4 Įmonių vadovų apklausa.

DIDŽIAUSIOS RIZIKOS TVARIOS ANTIKORUPCINĖS APLINKOS UŽTIKRIMUI

- Didelė verslo įtaka politiniams procesams
- Mažai kontroliuojami politiniai procesai
- Mažai kontroliuojami viešieji ir privatus interesai
- Valstybės fragmentiškumas
- Sisteminis nusikalstamų veikų pobūdis
- Galimybė išvengti realios arba paveiktos baudsmės

STT ANTIKORUPCINĖS VEIKLOS RAIDA

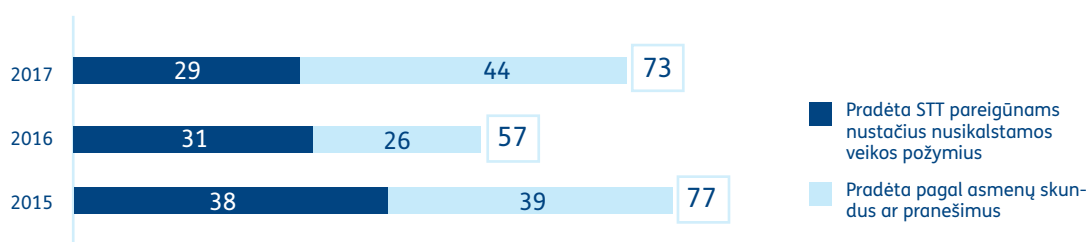
ANALITINĖ ANTIKORUPCINĖ ŽVALGYBA	BAUDŽIAMASIS PERSEKIOJIMAS	KORUPCIJOS PREVENCIJA IR ANTIKORUPCINIS ŠVIETIMAS	TARPTAUTINIS VERTINIMAS
<ul style="list-style-type: none"> • Sukurta nauja STT veiklos kryptis, leidžianti nustatyti sistemines korupcijos keliamas grėsmes ir rizikas iki jos perauga į nusikalstamas veikas. • Korupcijos keliamoms grėsmėms ir rizikoms valdyti pradėti integraliai naudoti (iki tol nepriemami) valstybės informaciniai išteklių ir finansų įstaigų duomenys. • Pradėti teikti analitinės antikorupcinės žvalgybos duomenys sprendimo teisę turintiems subjektams (valstybės institucijų vadovams) korupcijos rizikoms mažinti ir antikorupcinei aplinkai stiprinti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veikla orientuota į sudėtingiausių, didžiausių žali valstybei darantių korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų išaiškinimą. • Sėkmingai atskleisti ir ištirti tarptautinio kyšininkavimo atvejai. • Atskleisti politinės korupcijos atvejai – Lietuva viena iš nedaugelio valstybių, kurioje įtarimai pareikšti politinėms partijoms. • Kriminalinės žvalgybos metu gauta informacija pradėta naudoti tiriant korupcinio pobūdžio drausminius ir tarnybinius nusizengimus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Patvirtinta ilgalaikė nacionalinio lygmens antikorupcijos strategija, kurios strateginiu tikslu pirmą kartą siekiama padidinti skaidrumą privaciuose sektoriuose. • Parengti 2 antikorupcinės aplinkos kūrimo vadovai: viešajam sektoriui ir verslui. • Sukurta STT ilgalaikė visuomenės švietimo ir informavimo strategija. • Intensyviai naudojami šiuolaikiniai visuomenės informavimo būdai pasitelkiant socialinius tinklus Facebook ir Instagram, sukurtas STT infocentras, sudaryta galimybė operatyviai pranešti apie korupcinio pobūdžio atvejus mobilioji programėlė „Pranešk STT“. • Visiškai ar iš dalies įgyvendinama 88 proc. STT teikiamų antikorupcinio pobūdžio rekomendacijų. • Ženkliai išaugęs gyventojų pasitikėjimas Tarnyba. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pirmojoje Europos Komisijos kovos su korupcija ataskaitoje (2014 m.) teigiamai įvertintos Lietuvos pasirinktos strateginės kovos su korupcija kryptys. • EBPO paviešintoje Lietuvos II-o etapo vertinimo ataskaitoje (2017 m.) teigiama, kad STT skyrė daug dėmesio, siekdama padidinti informuotumą apie užsienio valstybės papirkimų atvejus, tiek viešajame, tiek privaciuose sektoriuose. • Suaktyvėjo regioninis ir dvišalis bendradarbiavimas su užsienio partneriais, o geroji praktika perduodama, dalyvaujant jau ketvirtame Europos Sąjungos Dvynių projekte.

BAUDŽIAMASIS PERSEKIOJIMAS

2017 metais STT pareigūnams nustačius nusikalstamos veikos požymius, taip pat pagal gautuose asmenų skunduose, pranešimuose ar pareiškimuose pateiktą informaciją apie galimai padarytą nusikalstamą veiką, pradėjome 73 ikiteisminius tyrimus (28 proc. daugiau nei 2016 metais), iš kurių 31 – Vilniaus valdybos aptarnaujamoje teritorijoje, 15 – Klaipėdos, 12 – Kauno, 8 – Šiaulių bei 7 Panevėžio valdybų aptarnaujamose teritorijose.

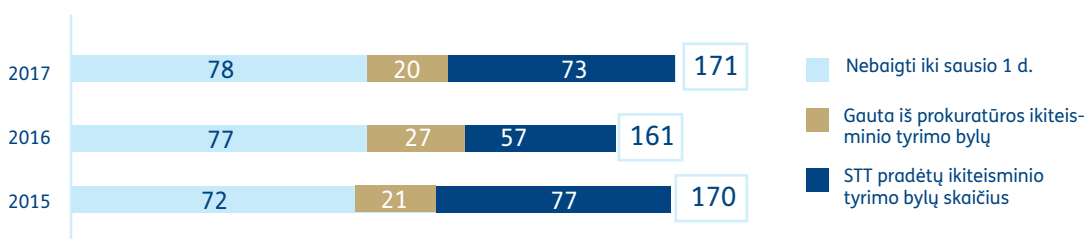
	2015	2016	2017
PRADĖTŲ IKITEISMINIŲ TYRIMŲ SKAIČIUS	77	57	73

Piliečių nepakantumas korupcijai ir aktyvus dalyvavimas atskleidžiant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas lėmė tai, kad ataskaitiniu laikotarpiu pagal asmenų skundus ar pranešimus pradėjome 44 ikiteisminius tyrimus (69 proc. daugiau nei 2016 metais). Augantis pilietiškumas liudija Tarnybos tinkamai pasirinktą ir formuojamą antikorupcinio švietimo ir visuomenės informavimo kryptį.

1 pav. **PAGAL INFORMACIJOS RINKIMO BŪDUS IR PRIEMONES PRADĖTŲ IKITEISMINIŲ TYRIMŲ SKAIČIAUS POKYČIAI**

2017 metais **atlikome** 171 ikiteisminį tyrimą: iš kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų gauta 20 ikiteisminių tyrimų, iš kurių 7 buvo pradėti pagal mūsų surinktą informaciją²⁸, bei ankstesniais metais pradėti, tačiau dėl sudėtingo proceso dar neužbaigti ikiteisminiai tyrimai. 2017 metais vienas Tarnybos ikiteisminio tyrimo pareigūnas²⁹ vidutiniškai per metus atliko po 6 ikiteisminius tyrimus.

2 pav. **GAUTŲ IŠ PROKURATŪROS IR STT PRADĖTŲ IKITEISMINIŲ TYRIMŲ SKAIČIAUS POKYČIAI**

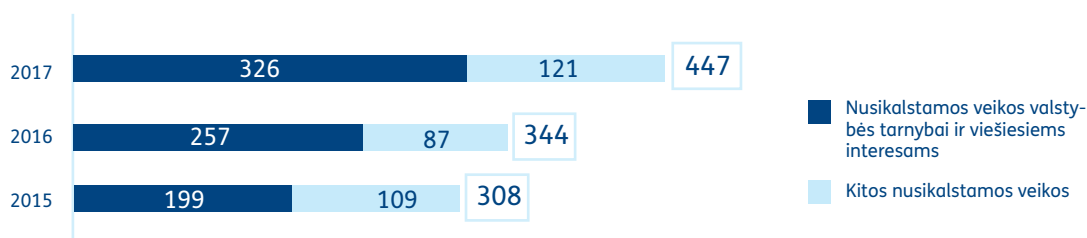
²⁸ 2016 metais – 11, 2015 metais – 8.

²⁹ 2017 m. gruodžio 31 d. duomenimis STT dirbo 31 valstybės pareigūnas, vykdamas ikiteisminį tyrimą.

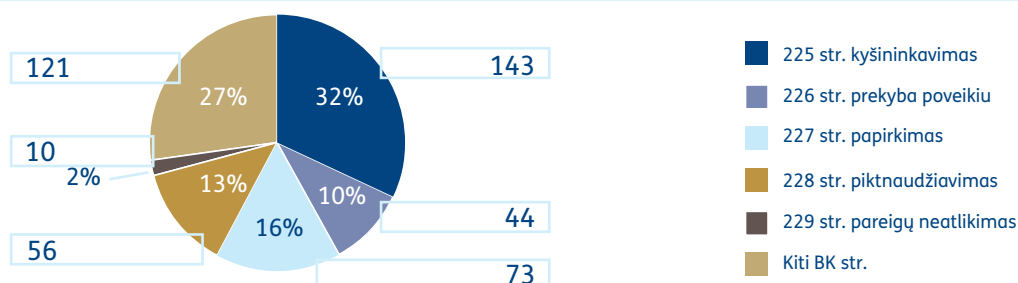
Pradėtuose ikiteisminiuose tyrimuose **nustatėme** 447 nusikalstamas veikas (30 proc. daugiau nei 2016 metais).

	2015	2016	2017
NUSTATYTŲ NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ SKAIČIUS	308	344	447

Iš visų Tarnybos nustatytų nusikalstamų veikų nusikaltimus ar baudžiamuosius nusižengimus valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, numatytus Baudžiamojo kodekso 225–229 straipsniuose, sudarė 326 veikos.

3 pav. **PAGAL KATEGORIJAS NUSTATYTŲ NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ SKAIČIAUS POKYČIAI PRADĖTUOSE IKITEISMINIUOSE TYRIMUOSE**

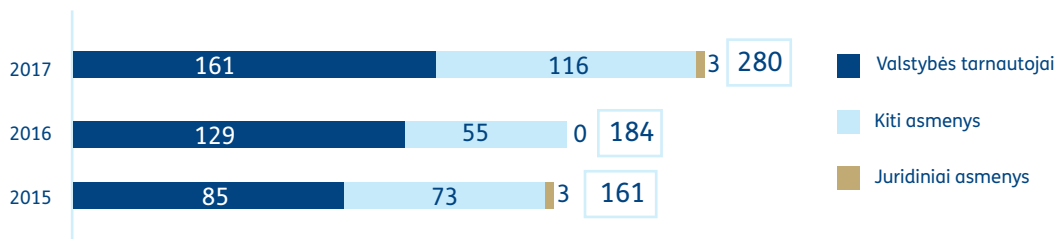
4 pav. **PAGAL BAUDŽIAMOJO KODEKSO STRAIPSNIUS 2017 METAIS NUSTATYTŲ NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ SANTYKIS**

2017 m. gruodžio 31 d. duomenimis nebaigtose ikiteisminio tyrimo bylose nusikalstamų veikų likutis siekė 542, iš kurių net 27 proc. sudarė sunkūs nusikaltimai arba 22 proc. sunkių nusikaltimų valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams.

2017 metais pradėtuose ikiteisminiuose tyrimuose **įtarimus** padarius (ar dalyvavus daran) tiriamą nusikalstamą veiką **pareiškėme** 280 asmenų (52 proc. daugiau nei 2016 metais).

	2015	2016	2017
ĮTARIAMŲJŲ ASMENŲ SKAIČIUS	161	184	280

Plėtodami veiklą pagal nustatytus prioritetus, pasirinktų būdų ir priemonių taiklumą kovojant su politine bei sisteme korupcija patvirtina ir tai, kad 2017 metais įtarimus pareiškėme dviem politinėms partijoms. Tarp visų įtariamųjų, kuriems ataskaitiniu laikotarpiu pareiškėme įtarimus taip pat buvo 99 asmenys, kurie ėjo vadovaujančias pareigas (35 proc.).

5 pav. ĮTARIAMŲJŲ PAGAL KATEGORIJAS SKAIČIAUS POKYČIAI PRADĖTUOSE IKITEISMINIUOSE TYRIMUOSE

Vienam 2017 metais pradėtam ikiteisminiam tyrimui vidutiniškai tenka 6,1 nusikalstama veika bei 3,8 įtariamieji. Tęsdami kryptingą siekį išaiškinti sudėtingiausias korupcines nusikalstamas veikas, atsižvelgdami į prioritetus, nustatėme sisteminius nusikaltimus, pavyzdžiui:

- STT Klaipėdos ir Šiaulių valdybų pareigūnai tyrimų metu nustatė sisteminės korupcijos atvejus, į kuriuos buvo įsitraukę Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos darbuotojai bei sveikatos priežiūros įstaigų gydytojai. Nusikalstamos veiklos mechanizme dalyvavo ne mažiau 11 valstybės tarnautojų (iš jų 5 Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos padalinių vedėjai), o kyšius pastariesiems perdavė ne mažiau 40 korupcijos darančios žalos nesuprantančių asmenų.

	2015	2016	2017
ĮTARIAMŲJŲ ASMENŲ VIDURKIS	2,1	3,2	3,8
NUSIKALSTAMŲ VEIKŲ VIDURKIS	4,0	6,0	6,1

Nepaisant ikiteisminių tyrimų sudėtingumo, siekiame, kad laikas nuo korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos padarymo iki jos atskleidimo ir sankcijos pritaikymo būtų kuo trumpesnis, kadangi bausmės tikslai geriausiai pasiekiami, kai ji skiriama greitai po nusikalstamos veikos padarymo. Kuo šis procesas trumpesnis, tuo didesnė tikimybė, kad bus priimtas teisingas ir pakartotinai nusikalstamai elgtis atgrasantis sprendimas.

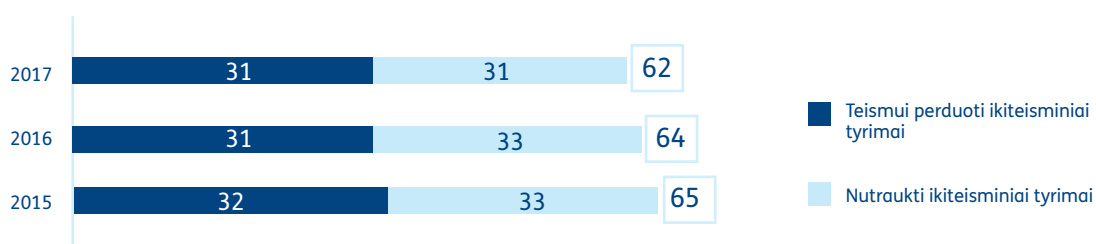
Lietuva, siekdama tapti visateise EBPO nare, turi pademonstruoti ne tik politinę valią, priimant nacionalinių teisės aktų atitinkamus pakeitimus, bet ir užtikrinti gebėjimą glaudžiai bendradarbiauti atskleidžiant užsienio pareigūnų papirkimo atvejus ir patraukti atsakomybėn kaltus asmenis. Atsižvelgiant į tai kartu su Generaline prokuratūra, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos, Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Muitinės departamentu prie Finansų ministerijos, Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos ir Viešųjų pirkimų tarnyba pasirašė susitarimą dėl bendradarbiavimo atskleidžiant užsienio pareigūnų papirkimo sudarant tarptautinius verslo sandorius atvejus.

BAIGTI IKITEISMINIAI TYRIMAI

2017 metais **baigėme** 62 ikiteisminius tyrimus, iš kurių 31 **perdavėme** teismui³⁰, viena jų – baudžiamoji byla dėl kyšį iš Latvijos verslininko priėmusio VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos infrastruktūros direktoriaus.

Perduotuose teismui mūsų atliktuose ikiteisminiuose tyrimuose nustatėme 73 nusikalstamas veikas, iš kurių 48 — valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams; kaltinimus pareiškėme 56 asmenims, iš kurių 59 proc. sudarė asmenys, einantys vadovaujančias pareigas.

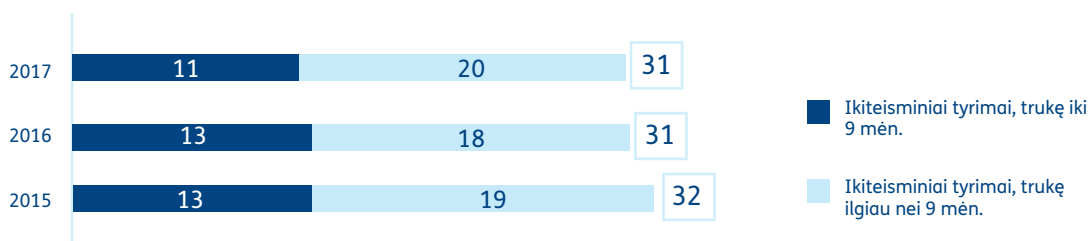
Išsamiai ištyrus ikiteisminio tyrimo medžiagą, atlikus visus privalomus procedūrinius veiksmus pagal Baudžiamojo proceso kodeksą, ataskaitiniu laikotarpiu **nutraukėme** 31 ikiteisminį tyrimą.

6 pav. PAGAL IKITEISMINIŲ TYRIMŲ PABAIGIMO BŪDĄ SKAIČIAUS POKYČIAI

Iš 31 baigto ir teismui perduoto ikiteisminio tyrimo 11 (35 proc.) ikiteisminių tyrimų truko trumpiau nei 9 mėn., 2 truko iki 12 mėn., 11 – iki 18 mėn., 1 – iki 24 mėn. ir 6 ikiteisminiai tyrimai truko ilgiau kaip 24 mėn.

³⁰ Kaltinamojo akto surašymu baigti 22 ikiteisminiai tyrimai, baudžiamuoju įsakymu – 8, pagreitinoto proceso tvarka – 1.

7 pav. **TEISMUI PERDUOTŲ IKITEISMINIŲ TYRIMŲ TRUKMĖS POKYČIAI**

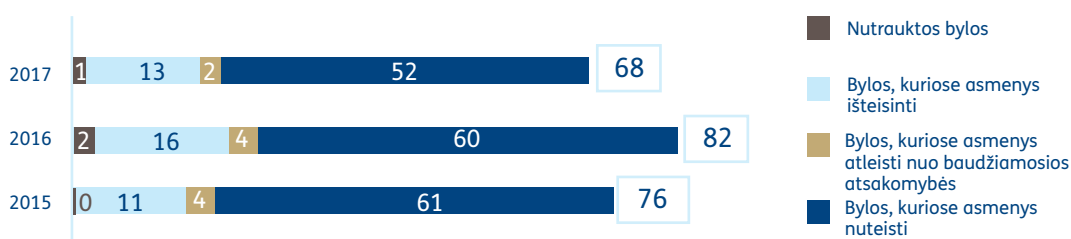
Savo veiklą orientuodami į sunkių, sisteminių, didžiausių valstybei žalą darančių korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų užkardymą ir išaiškinimą, siekiame maksimaliai greito ir kokybiško rezultato, pavyzdžiui:

- vykdydami kriminalinę žvalgybą atskleidėme ir greičiau nei per 6 mėnesius ištyrėme Vilniaus apygardos prokuratūros skyriaus vyriausiosios prokurorės ir jos bendrininko nusikalstamas veikas – prekybą poveikiu žadant už atlygį paveikti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų sprendimą rezonansinėje „Darbo partijos“ byloje;
- greičiau nei per 4 mėnesius nuo informacijos gavimo dienos baigėme prekiausio poveikiu Šiaulių apygardos prokuratūros Telšių apylinkės prokuratūros prokuroro ir papirkinėjusio Kauno apygardos teisėjo nusikalstamų veikų tyrimus.

TEISMŲ SPRENDIMAI

2017 metais **teismai išnagrinėjo** 68 bylas, kuriose atlikome ikiteisminį tyrimą. Keletas iš jų:

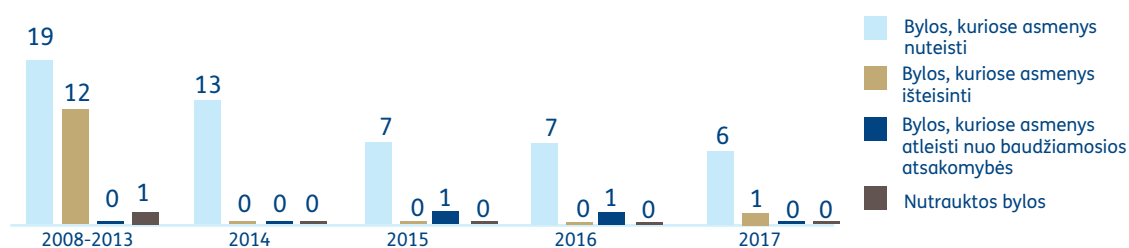
- Vilniaus apygardos prokuratūros Antrojo baudžiamojo persekiojimo skyriaus du prokurorai atskirose bylose nuteisti dėl piktnaudžiavimo ir tarpininko kyšininkavimo (prekybos poveikiu);
- Šiaulių apygardos prokuratūros Telšių apylinkės prokuratūros prokuroras nuteistas dėl papirkimo;
- Zarasų rajono savivaldybės administracijos direktorius nuteistas dėl piktnaudžiavimo, turto pasisavinimo ir dokumentų klastojimo.

8 pav. **TEISMUOSE IŠNAGRINĖTŲ BYLŲ POKYČIAI**

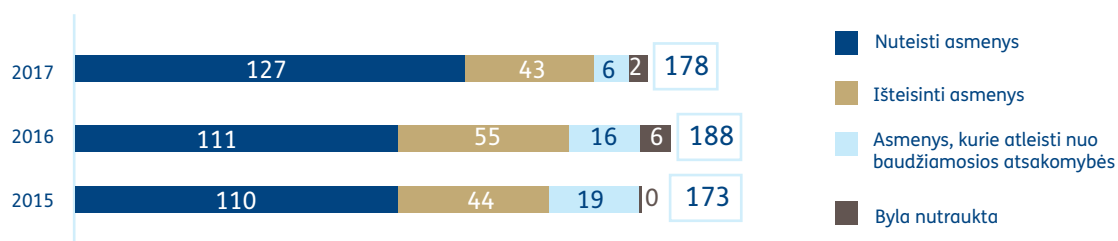
Kaltinti asmenys pripažinti kaltais 76 proc. teismuose išnagrinėtų bylų, t. y. 52 bylose priimti apkaltinamieji nuosprendžiai, 2 bylose asmenys pripažinti kaltais ir atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą ar mažareikšmiškumą. 13 bylų teismai priėmė sprendimą išteisinti asmenis.

9 pav. 2017 METAIS TEISMUOSE IŠNAGRINĖTOS BYLOS PAGAL IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMO METUS

2017 metais visų instancijų teismų išnagrinėtose Tarnybos tirtose bylose dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų priimti sprendimai dėl 178 asmenų, iš kurių 71 proc. **pripažinti kaltais**.

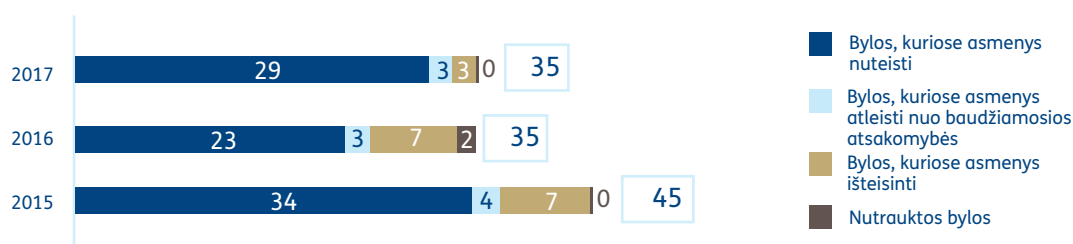
Teismai mūsų tirtose bylose nuteisė 127 asmenis³¹, iš kurių 25 buvo politikai, įstaigų vadovai ar jų pavaduotojai; 35 – įmonių vadovai ar jų pavaduotojai; 1 teisėjas; 5 advokatai, advokatų padėjėjai; 5 prokurorai; 14 valstybės įstaigų padalinių, įmonių padalinių vadovai; 28 valstybės įstaigų, įmonių specialistai, darbuotojai; 8 juridiniai asmenys ir 6 kiti asmenys.

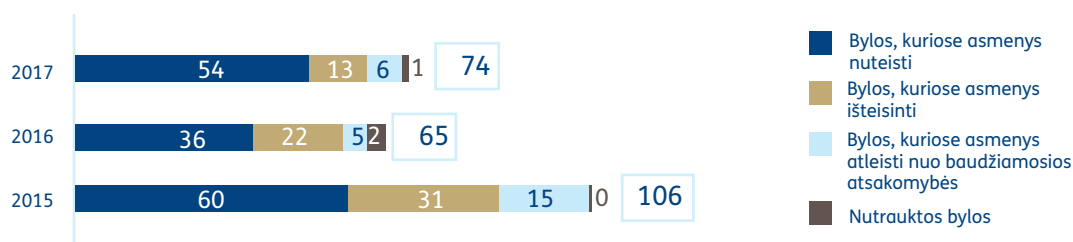
10 pav. NUTEISTŲ, ATLEISTŲ NUO BAUDŽIAMOSIOS ATSAKOMYBĖS IR IŠTEISINTŲ ASMENŲ POKYTIS

³¹ Šis skaičius apima ir aukštesnių instancijų sprendimus.

2017 metais **pirmosios instancijos teismai** mūsų tirtose bylose nuteisė 54 asmenis, iš kurių 3 buvo politikai, įstaigų vadovai ar jų pavaduotojai; 16 – įmonių vadovų ar jų pavaduotojų; 1 advokatas; 3 prokurorai; 9 valstybės įstaigų padalinių, įmonių padalinių vadovai; 17 valstybės įstaigų, įmonių specialistai, darbuotojai; 1 juridinis asmuo ir 4 kiti asmenys.

11 pav. **PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMŲ SPRENDIMŲ POKYČIAI PAGAL BYLAS**

12 pav. **PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMŲ SPRENDIMŲ POKYČIAI PAGAL ASMENIS**

2017 metais teismai Tarnybos tirtose bylose 41 asmeniui skyrė baudas, kurių bendra suma siekė 248.552 Eur. Didžiausia mūsų tirtoje byloje 2017 metais teismo fiziniam asmeniui skirta piniginė bauda – 22.596 Eur, vidutinė asmeniui teismo skirta bauda siekė 5.648,91 Eur. Atlikę Tarnybos tirtų korupcinių bylų teismų sprendimų statistinę analizę pastebėjome, kad skiriamos baudos nesiekė galimo skirti baudų vidurkio.

Didžiausia iš vieno asmens konfiskuotų piniginių lėšų suma ataskaitiniu laikotarpiu sudarė 396.368 Eur, o iš viso konfiskuota piniginių lėšų – 462.589,93 Eur.

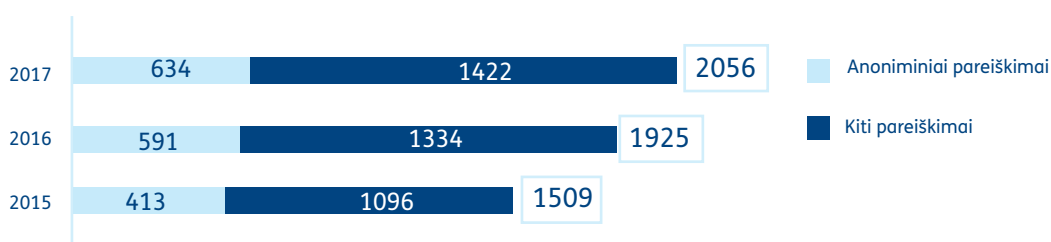
2017 metų Tarnybos tirtose bylose maksimali teismų skirta laisvės atėmimo bausmė – 48 mėn. (minimali – 24 mėn.). Visos laisvės atėmimo bausmės skirtos jų vykdymą atidedant.

ASMENŲ SKUNDŲ, PAREIŠKIMŲ IR PRANEŠIMŲ NAGRINĖJIMAS

Augantis visuomenės pilietiškumas, kai pranešama apie pastebėtus galimus pažeidimus, padeda ginti žmogaus teises ir užtikrinti įstatymų laikymąsi. 2017 metais gavome 2056 asmenų skundus, pranešimus, pareiškimus ir prašymus (toliau – pareiškimai).

	2015	2016	2017
GAUTŲ PAREIŠKIMŲ SKAIČIUS	1509	1925	2056

Per pastaruosius kelerius metus gauname vis daugiau gyventojų pareiškimų apie galimus korupcijos atvejus. Siekti dar aukštesnio pasitikėjimo lygio tarp valstybės institucijų ir piliečių³² padės Seimo 2017 metų rudens sesijoje priimtas Pranešėjų apsaugos įstatymas, kuriuo nustatomos apie pažeidimus įstaigose pranešusių asmenų teisės ir pareigos, jų teisinės apsaugos pagrindai ir formos, taip pat šių asmenų apsaugos, skatinimo ir pagalbos jiems priemonės. Tarnyboje gaunami anoniminiai pranešimai tebesudaro trečdalį visų mūsų gautų pareiškimų.

13 pav. GAUTŲ PAREIŠKIMŲ SKAIČIAUS POKYČIAI

14 pav. STT 2017 METAIS GAUTŲ ANONIMINIŲ BEI KITŲ PAREIŠKIMŲ SANTYKIS

2017 metais asmenys į STT kreipėsi dėl galimų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų viešojo administravimo srityje, taip pat žemės reformos, civilinių santykių, teisėsaugos ir teisėtvarkos, sveikatos apsaugos, švietimo ir kitų institucijų, įstaigų bei privačių organizacijų veiklos klausimais.

³² Sociologinio tyrimo „Lietuvos Korupcijos žemėlapis 2016“ duomenimis 23 proc. gyventojų (5 proc. daugiau nei 2014 metais), susidūrę su korupcijos atvejais apie tai praneštų atsakingoms institucijoms, tačiau kas antras gyventojas manė, kad kas praneša, tas nukenčia skaudžiausiai (2014 metais – 48 proc.).

Iš 44 ikiteisminių tyrimų, pradėtų pagal asmenų pareiškimus (ir patikslinimų metu surinktus duomenis), svarbiausi pradėti dėl:

- bankroto administratoriaus galimai padarytų nusikalstamų veikų, kurių pasekoje, veikdamas tiesiogine tyčia, piktnaudžiaudamas įmonių bankroto administratoriaus tarnyba ir turimais administratoriaus įgaliojimais, siekdamas turtinės naudos sau, pasisavino ir iššvaistė didelės vertės (164.344 Eur) svetimą turtą;
- Kultūros paveldo departamento Vilniaus skyriaus darbuotojų galimai padarytų nusikalstamų veikų, kai piktnaudžiaujant tarnyba buvo padaryta didelė žala sudarant sąlygas sunaikinti Vilniaus miesto istorinės dalies vertingą savybę – pastato vietą, ir patį kultūros paveldo objektą – pastatą;
- Kūno kultūros ir sporto departamento prie Vyriausybės galimai neskaidraus ir neteisėto programų ir projektų įgyvendinimui skirtų valstybinių lėšų skirstymo.

Asmenų pareiškimuose nustatę kitų neigiamų požymių, t. y. galimus viešojo intereso pažeidimo požymius, administracinių nusižengimų požymius, viešųjų ir privačių interesų valstybės tarnyboje konflikto požymius ar tarnybinio nusižengimo požymius, kompetentingoms institucijoms persiuntė tokio pobūdžio pareiškimus dėl kurių jos gali priimti atitinkamus sprendimus.

Siekdami skatinti visuomenės nesitaikstymą su korupcija sudarėme galimybę asmenims apie galimą korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos darymą pranešti ne tik telefonu „karštąja linija“, elektroninėmis priemonėmis, paštu, ar ateinant į artimiausią mūsų struktūrinį padalinį, bet ir naudojantis mobiliąja programėle „Pranešk STT“³³. Jei asmuo suteikia informaciją, atitinkančią vertingos informacijos kriterijus³⁴, jam gali būti atlyginta. 2017 metais 24 asmenims, suteikusiems tokio pobūdžio informaciją, išmokėjome 19.100 Eur (įskaitant mokesčius). Atsižvelgdami į asmenų suteiktą vertingą informaciją pradėjome 7 ikiteisminius tyrimus ir 8 asmenims, galimai padariusiems 19 nusikalstamų veikų (iš jų 8 sunkius ir 11 apysunkių nusikaltimų), įteikėme pranešimą apie įtarimus.

³³ 2017 metų gruodžio mėnesio duomenimis programėlę buvo parsisiuntę virš 4.500 vartotojų.

³⁴ Atlyginimo asmenims, suteikusiems Specialiųjų tyrimų tarnybai vertingą informaciją apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas tvarkos aprašas, patvirtintas STT direktoriaus 2015 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. 2-38.

KORUPCIJOS PREVENCIJA

Korupcijos prevencijos priemonėmis siekiame, kad valstybės ir savivaldybių įstaigų vykdoma veikla būtų nešališka, skaidri ir atspari korupcijai, o valstybės vykdoma korupcijos prevencijos politika – kryptinga ir efektyvi, todėl teikdami antikorpucines rekomendacijas siūlome eliminuoti mūsų nustatytas teisinio reguliavimo spragas ir teisės normų dviprasmybes bei įgyvendinti priemones, padėsiančias panaikinti ar kontroliuoti valstybės ar savivaldybių įstaigų veikloje identifikuotus korupcijos rizikos veiksnius, padidinti įstaigų atsparumą korupcijai, taip pat užtikrinti veiksmingą korupcijos prevencijos sistemą.

ANTIKORUPCINIS TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ VERTINIMAS

Antikorupcinis teisės aktų ar jų projektų vertinimas identifikuoja socialiai, ekonomiškai ir teisiškai jautrias sritis, kuriose galimos korupcinio elgesio apraiškos, minimizuoja korupcijos riziką pirminėje valstybės reguliuojamų sričių teisinio reglamentavimo raidos stadijoje, formuoja teisėkūros praktiką, pagrįstą sisteminiėmis nepakantumo korupcijai nuostatomis.

2017 metais vertindami 282 teisės aktus ar jų projektus (6 proc. daugiau nei 2016 metais) išanalizavome 36 unikalias valstybėje reglamentuotas ar siūlomas reglamentuoti procedūras.

	2015	2016	2017
ANTIKORUPCINIŲ POŽIŪRIŲ ĮVERTINTŲ TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ SKAIČIUS	303	266	282

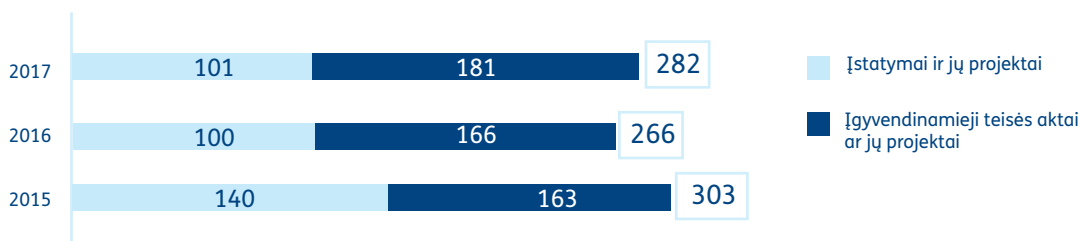
Pasirinkdami, kokius teisės aktų ar jų projektų antikorupcinius vertinimus atlikti, 2017 metais daugiausiai orientavomės į korupcijai jautrias sritis atsparumą korupcijai didindami: valstybės ir savivaldybių turto valdyme, naudojime ir disponavime; Europos Sąjungos fondų lėšų administravime ir panaudojime³⁵; sveikatos apsaugoje ir farmacijos priežiūroje; susisiekime. Antikorupcinių vertinimų išvados pateikiamos Tarnybos svetainėje³⁶ ir Seimo dokumentų paieškos sistemoje³⁷.

Vykdam šią korupcijos prevencijos priemonę ataskaitiniu laikotarpiu didesnę dėmesį skyrėme esamo teisinio reguliavimo trūkumams nustatyti (įvertinti 185 galiojantys teisės aktai) bei įgyvendinamųjų teisės aktų ar jų projektų vertinimui. Siekdami teisinio reguliavimo skaidrumo aktyviau naudojome galimybe patiems inicijuoti antikorupcinius teisės aktų ar jų projektų vertinimus.

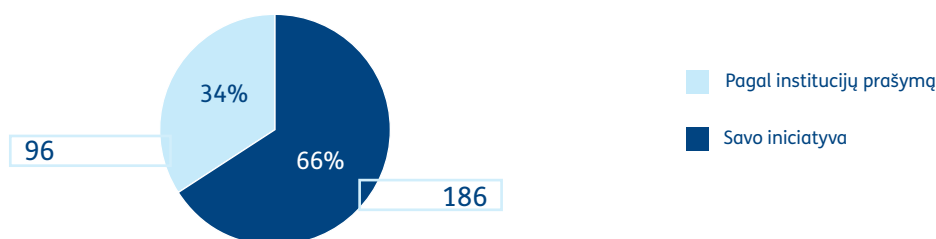
³⁵ 2017 metais visas dėmesys buvo skirtas administruojančių agentūrų (įgyvendinančiųjų institucijų) atliekamos ekspertinės veiklos organizavimo ir ekspertų atrankos procedūrų vertinimui, taip pat ministerijų (vadovaujančiųjų institucijų) valstybės projektų planavimo ir atrankos būdu atrinkamų projektų teisinio reglamentavimo vertinimui.

³⁶ Prieiga per internetą: <http://www.stt.lt/lt/menu/korupcijos-prevencija/teises-aktu-antikorpucinis-vertinimas/>

³⁷ Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/documentSearch/lt>

15 pav. ANTIKORUPCINIŲ POŽIŪRIU ĮVERTINTŲ TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ SKAIČIAUS POKYČIAI (PAGAL RŪŠIS)

16 pav. ANTIKORUPCINIŲ POŽIŪRIU ĮVERTINTŲ TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ SANTYKIS (PAGAL TEISINĮ PAGRINDĄ)

Ataskaitiniu laikotarpiu dėl teisės aktų ar jų projektų antikorpucinių vertinimų į mus kreipėsi:

- Lietuvos Respublikos Prezidentė – dėl 2 teisės aktų projektų vertinimo;
- Seimo Pirmininkas – dėl 22 teisės aktų projektų vertinimo;
- Seimo komitetai – dėl 42 teisės aktų ar jų projektų vertinimo;
- Seimo frakcijos – dėl 4 teisės aktų projektų vertinimo;
- Seimo Antikorpucijos komisija – dėl 26 teisės aktų ar jų projektų vertinimo.

Vertindami teisės aktus ar jų projektus 2017 metais parengėme 124 antikorpucines vertinimo išvadas, pateikdami 747 rekomendacinio pobūdžio pastabas, pasiūlymus, apie kurių įgyvendinimą antikorpucinių vertinimų išvadų gavėjų prašome mus informuoti per 2 mėnesius³⁸. 2017 m. gruodžio 31 d. duomenimis 86 proc. visų pateiktų pastabų, pasiūlymų yra įgyvendinti arba įgyvendinami, o tai leidžia teigti, kad antikorpuciniu požiūriu įvertintų teisės aktų ar jų projektų teisinio reguliavimo trūkumai nustatyti teisingai ir pašalinti kaip galintys neigiamai (pa)veikti jautriausias visuomenei sritis.

³⁸ 2017 m. rugpjūčio 10 d. pakeitus STT direktoriaus įsakymu patvirtinto Teisės aktų ar jų projektų antikorpucinio vertinimo Specialiųjų tyrimų tarnyboje tvarkos aprašą, terminas sutrumpintas nuo 3 iki 2 mėnesių.

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖ

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, kurį vykdo pačios valstybės ar savivaldybės įstaigos, įmonės, akcinės bendrovės, ir mūsų atliekama korupcijos rizikos analizė yra vienos iš pagrindinių galimybių identifikuoti išorinius ir (ar) vidinius korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti sąlygas korupcijai plėtotis valstybės ar savivaldybės įstaigos, įmonės, akcinės bendrovės veikloje.

2017 metais gavome 108 valstybės ar savivaldybių įstaigų, įmonių, akcinių bendrovių korupcijos pasireiškimo tikimybės išvadas³⁹ bei atlikome 20 korupcijos rizikos analizių⁴⁰ (25 proc. daugiau nei 2016 metais).

	2015	2016	2017
ATLIKTŲ KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZIŲ SKAIČIUS	18	16	20

Ataskaitiniu laikotarpiu atlikdami korupcijos rizikos analizes Krašto apsaugos sistemos įstaigose, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje, Švietimo ir mokslo ministerijoje, Užsienio reikalų ministerijoje, Lietuvos darbo biržoje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, ministerijų valdomose įmonėse, asmens sveikatos priežiūros įstaigose, keliose savivaldybėse ir kt. įvertinome 55 veiklos sritis⁴¹, orientuodamiesi į atsparumo korupcijai didinimą nekilnojamo turto valdyme, perduodant jį laikinai naudotis (suteikiant panaudos teises ar nuomojant); atliekų tvarkyme; valstybės valdomų įmonių, akcinių bendrovių valdyme ir akcinių bendrovių teikiamoje paramoje; viešuosiuose pirkimuose.

2017 metais taip pat vertinome ankstesniais metais korupcijos rizikos analizės išvadoje pateiktos 841 rekomendacijos įgyvendinimą, iš kurių 84 proc. yra įgyvendintos ar jų įgyvendinimas tęsiamas.

KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONIŲ⁴² EFEKTAS

Vykdomų korupcijos prevencijos priemonių nauda nėra pastebima iš karto ar kitaip greitai apskaičiuojama. Tačiau tai, kas nėra iš karto identifikuojama, nereiškia, kad nėra efektyvu. Korupcijos prevencijos priemonėmis pasiekti pokyčiai pasižymi ilgai išliekančiu poveikiu, pavyzdžiui:

- Pateikus pasiūlymus⁴³ viešųjų pirkimų srityje, buvo sumažinta administracinė našta tiek viešajam sektoriui, tiek ir verslui dėl viešojo sektoriaus perkančiųjų organizacijų pirkimų vykdymo pagal Viešųjų pirkimų tarnybos, o ne pačių perkančiųjų organizacijų pasirengtas supaprastintų pirkimų taisyklės, t. y. teisės aktų sumažėjo nuo maždaug 4.000 iki 1; vidaus sandoriai sudaromi laikantis konkurencijos principo ir leidžiami tik savivaldybėms išimtiniais atvejais, kai perkant viešojo pirkimo būdu būtų neįmanoma užtikrinti paslaugos teikimo nepertraukiamumo, geros kokybės ir prieinamumo;

³⁹ Prieiga per internetą: <http://www.stt.lt/lt/menu/korupcijos-prevencija/korupcijos-pasireiskimo-tikimybe/>

⁴⁰ Prieiga per internetą: <http://www.stt.lt/lt/menu/korupcijos-prevencija/korupcijos-rizikos-analize/2017-metu-rizikos-analizes/>

⁴¹ 2016 metais – 40, 2015 metais – 32.

⁴² Antikorupciniai teisės aktų ar jų projektų vertinimai bei korupcijos rizikos analizės.

⁴³ Prieiga internete : <https://goo.gl/wd2Pgn>

siekiant užtikrinti efektyvesnę vidaus sandorių priežiūrą apie juos (įskaitant ir jų pakeitimus) skelbiama Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS).

- Pateikus pasiūlymus teritorijų planavimo, žemės tvarkymo ir nuosavybės teisių atkūrimo srityje, STT iniciatyva Lietuvos Respublikos valstybei grąžinta daugiau nei 15 vandens telkinių, kurie buvo nepagrįstai perduoti privačiai nuosavybei, ir kurių bendra vertė pagal Registrų centro nustatytą vidutinę rinkos kainą yra didesnė nei 150 tūkst. Eur. Pateikus rekomendacijas dėl teritorijų planavimo nustatant specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, teismo keliu panaikintas teisės aktas, sudaręs sąlygas įteisinti neteisėtai pastatytus statinius kurortų apsaugos zonose, kurių statusas buvo neteisėtai panaikintas, o neteisėtas statinys turi būti nugriautas („Vijūnėlės“ dvaro atvejis⁴⁴).
- Pateikus pasiūlymus verslo subjektų priežiūros, leidimų išdavimo srityje, Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos, atlikusi informacinės sistemos „Infostatyba“ patobulinimus, prašymus statybos valstybinės priežiūros specialistams vykdyti pradėjo skirstyti automatiniu būdu (pavyzdžiui, Vilniuje pateiktas prašymas gali būti paskirtas nagrinėti Klaipėdoje ar Šiauliuose), o nuo 2018 m. vasario 1 d. dalis minėtoje informacinėje sistemoje kaupiamų duomenų apie statybą leidžiančių dokumentų išdavimą taps atviri⁴⁵. Pateikus rekomendacijas Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos vykdomai ūkio subjektų priežiūrai, ūkio subjektų veiklos patikrinimai tapo efektyvesni ir atliekami pagal vienodas taisykles, o pradėjus tikrinti prekybą antikvariniais daiktais internetu, nustatomi pažeidimai šioje srityje. Pateikus pasiūlymus dėl nepakankamai atsparaus korupcijai žvejybos kvotų Baltijos jūroje skirstymo ūkio subjektams, buvo nustatyti kvotų skirstymo kriterijai.
- Pateikus pasiūlymus sveikatos apsaugos srityje, žmogaus organų donorystės ir transplantacijos proceso koordinavimas ir organizavimas tapo labiau automatizuotas (donoro-recipientų poros parinkimas vyksta „on-line“ būdu) ir tai sumažino subjektyvių sprendimų priėmimo tikimybę, o ortopedijos techninių priemonių (toliau – OTP) įsigijimas tapo pigesnis: serijiniu būdu gaminamų OTP kainos, lyginant su tų pačių tipų grupių individualiai gaminamų OTP kainomis, sumažėjo 2,16 – 3,51 karto; naujai nustatytos individualiai gaminamų OTP bazinės kainos yra mažesnės vidutiniškai 4,11 proc. Nuo 2017 m. sausio 1 d. kompensuojamos serijiniu būdu gaminamos OTP, kurių bazinės kainos buvo sumažintos lyginant su tų pačių funkcijų atliekančių individualiai gaminamų OTP, kas sąlygojo žmonių galimybę rinktis ir taupyti Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšas.
- Pateikus pasiūlymus švietimo srityje, valstybinių brandos egzaminų užduočių recenzentų atrankos procedūra tapo aiškesnė, skaidresnė, recenzentams nustatyti

⁴⁴ 2017 m. birželio 22 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo Teismo civilinė byla Nr. 3K-3-281-695/2017 „Vijūnėlės byla“.

⁴⁵ Gyventojai turės galimybę peržiūrėti dominančio objekto informaciją, statybą leidžiančio dokumento išdavimo procese dalyvavusių, projektus tikrinusių institucijų vertinimus ir išvadas.

kvalifikacijos ir išsilavinimo kriterijai. Pateikus rekomendacijas⁴⁶ dėl vaikų priėmimo į ikimokyklinio ir pradinio ugdymo įstaigas, ši procedūra taip pat tapo aiškesnė, sukontroliuojama ir maksimaliai skaidri, kadangi vyksta pagal aiškiai nustatytus kriterijus, kurie nepriklauso nuo ugdymo įstaigos vadovo ar savivaldybės darbuotojo subjektyvaus vertinimo (pavyzdžiui, Vilniaus mieste 2017 metais skundų sumažėjo 22 proc. lyginant su 2016 metais).

- Pateikus pasiūlymus turto valdymo, naudojimo, disponavimo srityje, sveikatos priežiūros įstaigos nebeperduoda tretiesiems asmenims neatlygintinai naudotis patalpomis, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pradėjo viešinti informaciją apie investicinių projektų finansavimo procesą, kas turėtų sąlygoti efektyvesnę valstybės lėšų investavimą, o ne panaudojimą kaip papildomą finansavimo šaltinį.
- Pateikus pasiūlymus atliekų tvarkymo srityje, nustatyti aiškesni kriterijai, pagal kuriuos būtų vertinama licencijuojamo subjekto ir jo pateiktų dokumentų atitiktis nustatytiems reikalavimams bei numatyta galimybė licencijuotų gamintojų ir importuotojų organizacijų veiklos priežiūros ir kontrolės vykdymo komisijos posėdžiuose dalyvauti stebėtojams.
- Pateikus pasiūlymus viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimo srityje, apsaugotas visuomenės interesus užkertant kelią valstybei priklausančių žemės sklypų perdavimui privačiam subjektui (pavyzdžiui, Vilniaus miesto savivaldybės viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės projektų atveju verslo atstovui galėjo būti išnuomota (ar kitu būdu perduota) sklypo⁴⁷, kurio bendra vidutinė rinkos vertė siekė 7.762.000 Eur, dalis, t. y. 1/3 sklypo, kurios dalies vidutinė rinkos vertė siekė apie 2.587.000 Eur).
- Pateikus pasiūlymus įmonių valdymo srityje, savivaldybės reguliavimo sričiai priskirtų įmonių kolegialių valdymo organų (valdybų) narių atrankos procesas tapo skaidresnis, o Naftos produktų agentūroje sudaryta įmonės valdyba.

KOVOS SU KORUPCIJA PROGRAMOS

2017 metais išanalizavome 20 antikorpucinių programų ar jų projektų ir (ar) jų priemonių planų⁴⁸. Pasirinktus kovos su korupcija būdus vertinome, pavyzdžiui, Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos ir jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonės antikorpucinėje programoje; Prokuratūros; Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos; Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų; Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei kitų įstaigų antikorpucinėse programose ir jų priemonių planuose.

Per ataskaitinį laikotarpį taip pat vertinome, kaip yra įgyvendinama 18 kovos su korupcija programų ir (ar) jų priemonių planai.

⁴⁶ Prieiga internete: <https://goo.gl/jeaoXg>

⁴⁷ Sklypo (0101/0020:212) plotas – 20,4 ha.

⁴⁸ 2016 metais – 21, 2015 metais – 31.

METODINĖ PAGALBA KORUPCIJOS PREVENCIJOS PRIEMONIŲ VYKDYMO KLAUSIMAIS

2017 metų gegužės mėn. pristatėme pirmąjį Lietuvoje susistemintą dokumentą⁴⁹, kuriuo siekiama kurti tvarią antikorpucinę aplinką viešajame sektoriuje – Antikorpucinės aplinkos kūrimo ir įgyvendinimo viešajame sektoriuje vadovą⁵⁰. Šio vadovo pristatymai vyko Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose bei Panevėžyje, kurių metu dalyvavo 617 viešojo sektoriaus atstovų.

Prisidėdami prie Lietuvos siekio tapti EBPO nare ir atsižvelgdami į EBPO rekomendacijas verslui, taip pat į viešojo ir privataus sektoriaus patirtį kovoje su korupcija, 2016 metais drauge su partneriais⁵¹ parengėme Antikorpucijos vadovą verslui⁵². 2017 metais inicijavome šio patogaus ir naudingo įrankio privataus sektoriaus atstovams, siekiantiems efektyvesnės korupcijos prevencijos, pristatymo 5 renginių ciklą, kuriuose dalyvavo 254 verslo atstovai.

Ataskaitiniu laikotarpiu taip pat organizavome 95 metodinės pagalbos renginius valstybės ir savivaldybių įmonių atstovams, kitų įstaigų tarnautojams ir darbuotojams, kuriems teikėme pagalbą: korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo klausimais (klaustytojų skaičius – 802); kovos su korupcija programų ir jų priemonių planų rengimo klausimais (klaustytojų skaičius – 191); teisės aktų ar jų projektų antikorpucinio vertinimo klausimais (klaustytojų skaičius – 268); kitais korupcijos prevencijos klausimais (klaustytojų skaičius – 689).

INFORMACIJOS APIE ASMENIS PATEIKIMAS

Per 2017 metus teikėme informaciją apie 10121 asmenį (52 proc. daugiau nei 2016 metais), iš kurių kas antras pretendavo gauti leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija ar gauti įmonės patikimumo pažymėjimą, beveik kas ketvirtas tikrintas asmuo siekė eiti arba ejo pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, ar pareigas Europos Sąjungos ar tarptautinėse teisminėse ir kitose institucijose, 18 proc. asmenų ketino dalyvauti bankų, kredito bei mokėjimo įstaigų veikloje, 3 proc. pretendavo gauti valstybės apdovanojimą bei kt.

	2015	2016	2017
ASMENU, APIE KURIUOS TEIKTA INFORMACIJA, SKAIČIUS	6745	6671	10121

⁴⁹ Antikorpucijos vadovą viešam sektoriui rengėme bendradarbiaudami su Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija, Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos, Teisingumo bei Švietimo ir mokslo ministerijomis.

⁵⁰ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/Cuc4XS>

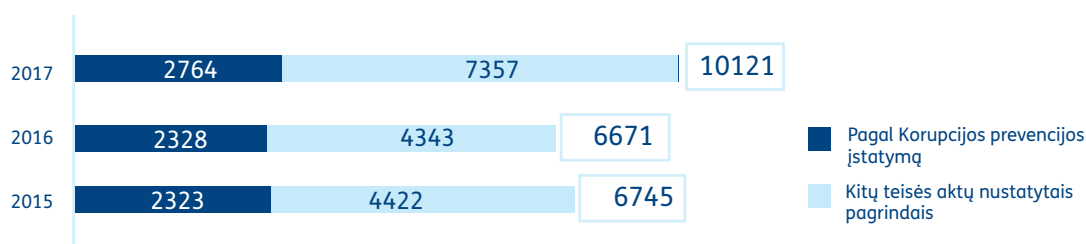
⁵¹ Rengiant Antikorpucijos vadovą verslui reikšmingai prisidėjo Lietuvos atsakingo verslo asociacijos (LAVA), AB DNB banko, UAB „Ernst & Young Baltic“, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos, Teisingumo ministerijos, „Transparency International“ Lietuvos skyriaus, AB Telia Lietuva (buvusi AB TEO LT), Nacionalinės antikorpucijos asociacijos, „Baltosios bangos“, UAB „Algoritmų sistemos“ atstovai, skirtingų sričių ekspertai.

⁵² Prieiga per internetą: <http://avv.stt.lt/>

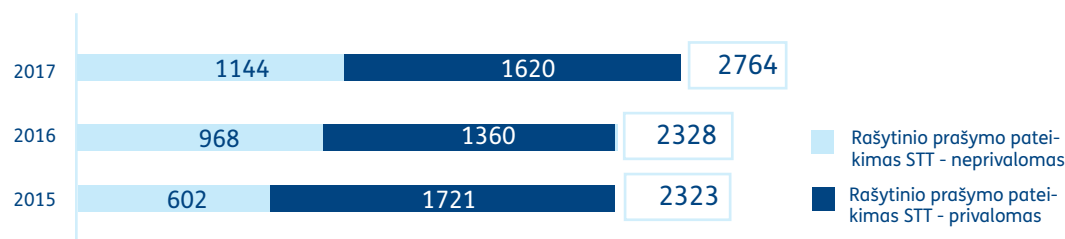
Informaciją apie 2764 asmenis (19 proc. daugiau nei 2016 metais), kurie tikrinti pagal Korupcijos prevencijos įstatymą, teikėme:

- kriminalinės žvalgybos ir žvalgybos subjektams, prokuratūrai – apie 1137 asmenis (41 proc.);
- ministerijoms ir jų valdymo sričiai priskirtoms įstaigoms ir įmonėms – apie 642 asmenis (23 proc.);
- savivaldybėms ir jų valdymo sričiai priskirtoms įstaigoms ir įmonėms – apie 558 asmenis (20 proc.);
- Prezidento kanceliarijai, Seimui, Vyriausybei – apie 281 asmenį (10 proc.) ir kitoms valstybės institucijoms.

17 pav. **ASMENŲ, APIE KURIUOS PATEIKTA INFORMACIJA, SKAIČIAUS POKYČIAI (PAGAL TEISINĮ PAGRINDĄ)**

Pastaraisiais metais vis daugiau gauname prašymų pateikti informaciją apie asmenį, dėl kurių pateikimas nėra privalomas. Aktyvus naudojimas šios prevencinės priemonės galimybėmis patvirtina stiprėjantį valstybės ar savivaldybės įstaigų, įmonių vadovų dėmesį korupcijos prevencijai, t. y. siekiui, kad pareigas užimtų tik nepriekaištingos reputacijos asmenys.

18 pav. **ASMENŲ, APIE KURIUOS TEIKTA INFORMACIJA, SKAIČIAUS POKYČIAI (PAGAL INFORMACIJOS PATEIKIMO TVARKĄ)**

Pagal pasirašytą bendradarbiavimo sutartį su skaidraus verslo iniciatyva „Baltoji banga“ per 2017 metus sprendimą prisijungti prie iniciatyvos vykdyti skaidrią ir atsakingą Lietuvos verslo praktiką ir nulinės tolerancijos korupcijai principo diegimą, priėmė 5 organizacijos.

NACIONALINĖ KOVOS SU KORUPCIJA 2015–2025 METŲ PROGRAMA

Šios ilgalaikės antikorupcinės programos strateginis tikslas – sumažinti korupcijos mastą, padidinti skaidrumą, atvirumą viešajame ir privačiame sektoriuose, pasiekti, kad:

- Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas 2025 metais būtų ne mažesnis negu 70 balų (Lietuvos korupcijos suvokimo indeksas 2016 metais – 59 balai);
- 2025 metais Lietuvos respondentų (gyventojų, verslininkų ir valstybės tarnautojų), nurodžiusių, kad kyšis padeda spręsti problemas, būtų ne daugiau kaip 33 proc.⁵³;
- 2025 metais Lietuvos respondentų (gyventojų, verslininkų ir valstybės tarnautojų), teigiančių, kad per pastaruosius 5 metus jie davė kyšį, būtų ne daugiau kaip 10 proc.⁵⁴.

Programoje nustatyti 6 tikslai, kuriais siekiama:

1) didesnio viešojo sektoriaus valdymo efektyvumo, sprendimų ir procedūrų skaidrumo, viešumo ir atskaitingumo visuomenei, didesnio valstybės tarnybos atsparumo korupcijai. Šiuo tikslu:

- Finansų ministerija (aktyviai dalyvaujant STT ir kitiems partneriams) iki 2019 metų sukurs informacijos apie valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pajamas, išlaidas viešinimo elektroninėje erdvėje informacinę sistemą;
- Kultūros ministerija (aktyviai dalyvaujant STT ir kitiems partneriams) iki 2019 metų sukurs informacinę sistemą, kurioje bus viešai ir neatlygintinai skelbiami duomenys apie viešos informacijos rengėjus ir skleidėjus, juridinio asmens akcininkus, vadovus, leidinius, pajamas ir pajamų šaltinius, išlaidas ir naudos gavėjus;
- Vyriausioji tarnybinės etikos komisija iki 2019 metų sukurs Privačių interesų registrą;
- sukurta ir veikia valstybės ir savivaldybių nekilnojamojo turto pardavimo elektroninio aukciono būdu informacinė sistema;
- diskutuojama dėl geriausių viešojo ir privataus sektorių skaidraus bendradarbiavimo būdų ir principų;
- vykdomi valstybės ir savivaldybių įstaigų vadovų ir asmenų, atsakingų už korupcijos prevencijos priemonių taikymą, kompetencijų stiprinimo mokymai.

2) užtikrinti atsakomybės neišvengiamumo principo taikymą. Šiuo tikslu:

- priimti papildomi Baudžiamojo kodekso pakeitimai, susiję su korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų kvalifikavimo išplėtimu, sankcijų didinimu. Užtikrintas EBPO standartus atitinkantis su užsienio šalių pareigūnų papirkinėjimu susijusių veikų kriminalizavimas;

⁵³ Tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ duomenimis 2014 metais – 55 proc., 2016 metais – 53 proc.

⁵⁴ Tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ duomenimis 2014 metais – 31 proc., 2016 metais – 22 proc.

- atlyginama asmenims už vertingą informaciją, atskleidžiant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, o siekiant apsaugoti asmenis pranešusius apie nusikalstamas veikas, priimtas ir 2019 metais įsigalios Pranešėjų apsaugos įstatymas;
- vykdomi ikiteisminio tyrimo pareigūnų ir prokurorų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atskleidimo, tyrimo ir valstybinio kaltinimo palaikymo šios kategorijos bylose mokymai.

3) mažinti veiklos priežiūros ir administracinę našą ūkio subjektams, pertvarkant ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų sistemą. Šiuo tikslu:

- Vyriausybė parengė ir įgyvendino Administracinės naštos mažinimo 2016–2017 metais priemonių planą;
- vykdomas priežiūros institucijų konsolidavimas;
- siekiama sudaryti galimybę varžytynės, kuriose įstatymų nustatytais atvejais turi būti parduodamas bankrutuojančios ar bankrutavusios įmonės, fizinio asmens, kuriam iškelta bankroto byla, turtas, vykdyti elektroniniu būdu.

4) užtikrinti sąžiningą konkurenciją, skaidrų ir racionalų prekių, darbų ar paslaugų pirkimą vykdamas viešuosius pirkimus. Šiuo tikslu:

- Viešųjų pirkimų tarnyba iki 2019 metų pabaigos atnaujins centrinę viešųjų pirkimų informacinę sistemą;
- priimtas teisinis reguliavimas, kuris užtikrins skaidresnį ir sąžiningesnį viešojo pirkimo komisijos narių ir kitų viešojo pirkimo procese sprendimus priimančių asmenų darbą, taip pat sąžiningesnį viešųjų pirkimų sutarčių vykdymą;
- rengiamos ir nuolat atnaujinamos metodinės pagalbos priemonės viešųjų pirkimų srityse, kuriose yra korupcijos rizikos veiksnių.

5) didinti skaidrumą, mažinti ir šalinti korupcijos pasireiškimo galimybes sveikatos priežiūros srityje. Šiuo tikslu:

- Sveikatos apsaugos ministerija koordinuoja ne tik tretinio, bet ir pirminio bei antrinio lygio sveikatos priežiūros įstaigų veiklą;
- sudarytos galimybės farmacijos kompanijoms viešai deklaruoti reklamai skirtas išlaidas ir šių lėšų gavėjus;
- pradėtas vykdyti sveikatos priežiūros specialistų, darbuotojų atsparumo (nepakanatumo) korupcijai ugdymo projektas.

6) didinti visuomenės nepakantumą korupcijai ir skatinti visuomenę įsitraukti į antikorupcinę veiklą. Šiuo tikslu:

- peržiūrimos ir atnaujinamos antikorupcinio švietimo programos, skatinamos korupcijos prevencijos iniciatyvos ir jų viešinimas;

- įgyvendinamas projektas, kurio metu antikorupcinis švietimas vykdomas tikslinėse visuomenės grupėse, rizikingose viešojo ir privataus sektorių srityse.

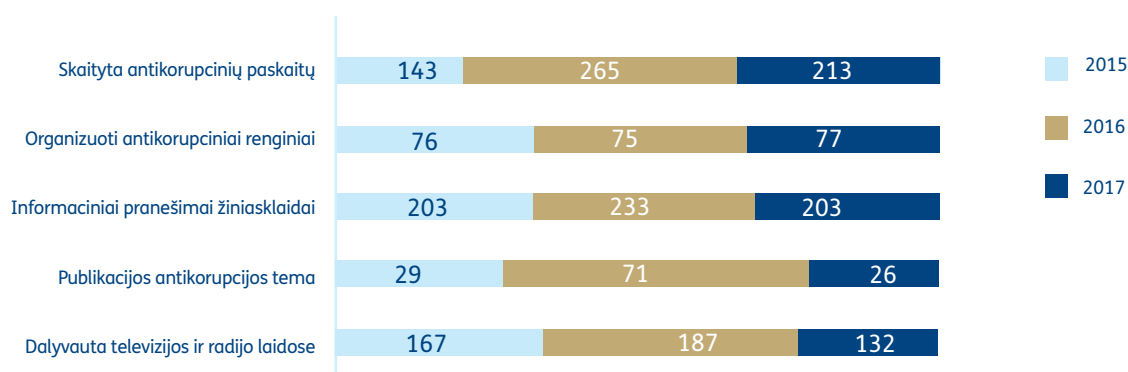
Nors dauguma Programos priemonių yra vykdomos nustatytais terminais, pasiekiami aktualiausi rodikliai, tačiau didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas priemonėms, kurios:

- teigiamai keistų respondentų nuomonę apie Vyriausybės pastangas kovoje su korupcija, nes tyrimo „Eurobarometras 2017“ duomenimis tik 18 proc. respondentų mano, kad šios pastangos yra pakankamos. Šioje srityje turėtų aktyvesnis būti Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, kuris yra atsakingas už reportažų, rubrikų, skirtų valstybės ir savivaldybių įstaigų pažangai, vykdančią korupcijos prevenciją ir įgyvendinant Programos priemones, transliavimą;
- mažintų politinę įtaką ir nepotizmą, kuriuos kaip problemą verslui Lietuvoje įvardijo 23 proc. tyrimo „Eurobarometras 2017“ respondentų. Šiuo atveju aktyviau turėtų veikti Vyriausioji rinkimų komisija, kuriai pavesta parengti naują Rinkimų, politinių partijų veiklos ir politinių kampanijų finansavimo korupcijos prevencijos programą, o Vyriausioji tarnybinės etikos komisija turėtų aktyviau įgyvendinti jai priskirtas Programos priemones.

ANTI-KORUPCINIS VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR INFORMAVIMAS

Siekdami geriau informuoti visuomenę apie antikorupcinę veiklą, aktyviai įgyvendiname ilgalaikę visuomenės švietimo ir informavimo strategiją. 2017 metais pristatytame STT Informacijos centre⁵⁵ galima greitai rasti Lietuvos pasiekimus kovoje su korupcija, pagrindinius korupcijos prevencijos Lietuvoje ir pasaulyje rodiklius, įdomiąją statistiką, atrinktą ir supaprastintą tyrimų medžiagą, lengvai suprantamą visuomenei ir žiniasklaidai.

Vykdydami tikslinį 4 socialinių grupių – valstybės tarnautojų ir privataus sektoriaus atstovų, moksleivių, jaunimo (studentų) – antikorupcinį švietimą, 2017 metais skaitėme 213 paskaitų bei seminarų, organizavome arba dalyvavome 77 antikorupciniuose renginiuose, parengėme 203 informacinius pranešimus žiniasklaidai bei 26 publikacijas antikorupcijos tema, 132 kartus dalyvavome televizijos ir radijo laidose.

19 pav. **ANTI-KORUPCINIO VISUOMENĖS ŠVIETIMO IR INFORMAVIMO PRIEMONIŲ SKAIČIAUS POKYČIAI**

Rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanijos „Baltijos tyrimai“ duomenimis, pastebimas vidutinio metinio pasitikinčiųjų STT skaičiaus augimas: nuo 39 proc. 2013 metais iki 53 proc. 2017 metais.

⁵⁵ STT informacijos centras yra Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamo projekto „Tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis“ atlikimas, antikorupcinės socialinės reklamos sistemos sukūrimas ir įgyvendinimas“ dalis. Prieiga per internetą: www.stt.lt/infocentras

ANTIKORUPCINIS ŠVIETIMAS VALSTYBĖS AR SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJOSE

Antikorupcinio švietimo srityje 2017 metais pagrindinį dėmesį kreipėme į rizikingiausias viešojo sektoriaus sritis: viešieji pirkimai, sveikatos apsauga, savivalda. Šių sričių atstovams valstybės ar savivaldybės institucijose buvo skirta 84 proc. šiam sektoriui prarastų seminarų. Ataskaitiniu laikotarpiu mūsų paskaitose dalyvavo daugiau nei 6.000 klausytojų. Medicinos įstaigose skaitėme 26 paskaitas, kurias išklausė 1.120 medicinos darbuotojų.

Lietuvos savivaldybėms vedėme metodinės pagalbos seminarus tema „Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas“, kuriuose dalyvavo Panevėžio, Klaipėdos, Šiaulių, Kauno ir Vilniaus regionų savivaldybių įmonių ir kontroliuojamų bendrovių atstovai. Šie seminarai buvo organizuoti atsižvelgiant į Korupcijos prevencijos įstatymo pakeitimus, įsigaliojusius 2017 metų pradžioje, numačiusius pareigą valstybės ir savivaldybių įmonėms vykdyti korupcijos prevencijos priemonę – nustatyti savo veiklos sritis, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė. Šiuose 5-iose seminaruose dalyvavo daugiau nei 300 valstybės ir savivaldybių įmonių atstovų.

ANTIKORUPCINIS ŠVIETIMAS PRIVAČIAME SEKTORIUJE

2017 metais organizavome Antikorupcijos vadovo verslui pristatymo renginių ciklą Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių bei Panevėžio regiono privataus sektoriaus atstovams. Šių renginių dalyviai buvo supažindinti su galimybe atsakingai vykdyti veiklą ir diegti antikorupcines priemones: taikyti etikos kodeksus, dovanų ir reprezentavimo, labdaros ir paramos, interesų konfliktų valdymo ir lobistinės veiklos tvarkas, korupcijos rizikos valdymo, verslo partnerių patikimumo procedūras, skatinti darbuotojus pranešti apie korupciją.

Taip pat organizavome 6 seminarus Lietuvos techninės apžiūros įmonių asociacijos „Transeksa“ darbuotojams iš visos Lietuvos, skaitėme pranešimą „Western Union“ darbuotojams iš įvairių pasaulio šalių, taip pat su antikorupcinės veiklos svarba supažindinome VĮ „Turto bankas“, AB „Smiltynės perkėla“, AB „Klaipėdos nafta“ vadovus ir jų darbuotojus. Didžiausiame Lietuvoje metiniame tarptautiniame atsakingo verslo renginyje „Atsakomybės ekonomika: nuo spontaniškos savanorystės link naujų verslo modelių“ pristatėme skaidrumo būtinybę versle, apžvelgiant EBPO rekomendacijas.

ANTIKORUPCINIS ŠVIETIMAS MOKSLEIVIAMS IR JAUNIMUI

2017 metais apie korupcijos reiškinių ir jo žalą visuomenei diskutavome su aukštesniųjų klasių moksleiviais ir pedagogais iš 29 Lietuvos mokyklų ir gimnazijų. Tęsdami projektą „Kam to reikia?!“ (nuo 2017 metų pervadintas „Būsiu ___“) per ataskaitinį laikotarpį projekto dalyviams organizavome ekskursijas Tarnybos viduje ir 25 pamokas įvairio-

se Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose ir gimnazijose, taip pat Vilniaus Gedimino technikos universiteto inžinerijos licėjaus moksleiviams. Iš viso šiuose susitikimuose dalyvavo virš 1.000 moksleivių ir pedagogų.

Įgyvendinant socialinės antikorupcinės reklamos strategiją, 2017 metų rugsėjo mėn. vienoje iš radijo stočių vykdėme antikorupcinę kampaniją-viktoriną jaunimui #TikiuSkaidriaLietuva.

Nuosekliai didindami Tarnybos, kaip patrauklaus darbdavio prestižą, tęsėme dalyvavimą Kauno technikos universiteto organizuojamose Karjeros dienose, kur pristatėme moksleiviams ir studentams STT veiklą ir karjeros galimybes.

ANTIKORUPCINIAI RENGINIAI IR PROJEKTAI

Ataskaitiniu laikotarpiu dalyvavome 77 antikorupciniuose renginiuose, iš kurių 65 proc. įvyko mūsų iniciatyva. Aštuntus metus iš eilės kartu su Kauno Švietimo skyriumi organizavome Kauno miesto bendrojo ugdymo mokyklų konkursą „Būk sąžiningas“, kuriame dalyvavo 21 Kauno mokykla. Kauno Nemuno mokykloje–daugiafunkciniame centre organizavome mokinių antikorupcinių plakatų parodos „Mano svajonių šalis be korupcijos“ atidarymą. Prisidėjome organizuojant ir dalyvavome Jaunųjų tyrėjų tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Socialinių ir humanitarinių mokslų aktualijos“ Šiaulių universitete, taip pat dalyvavome Šiaulių apskrities mokyklų mokinių teisinių žinių konkurso „Temidė“ vertinimo komisijoje. Surengėme antikorupcinę akciją „Sąžiningas aš – sąžiningas pasaulis“ Klaipėdos vaikų laisvalaikio centre.

Lietuviškos reklamos festivalyje „Adrenalinas“ pristatėme įgyvendintą antikorupcinės reklamos kampaniją jaunimui #Grotelėsužkyšj. Šis komiksų ir filmukų bendras projektas pelnė tarptautinio reklamos festivalio Baltic Best 2017 bronzos apdovanojimą, kaip viena iš geriausių integruotų socialinių reklamos kampanijų.

Visuomenei pristatyta antikorupcinė kampanija „Skaidrumas – visų mūsų rankose!“⁵⁶ (STT Youtube kanale surinkta apie 31.000 peržiūrų). Taip pat 2017 metų rudenį organizavome socialinę akciją #TikiuSkaidriaLietuva⁵⁷, kurios metu vilniečiai simbolišku detektoriumi galėjo „pasitikrinti“⁵⁸, ar jie tiki, kad sėkminga kova su korupcija yra jų pačių rankose.

VISUOMENĖS INFORMAVIMAS

Žiniasklaida yra pagrindinis informacijos šaltinis, leidžiantis gyventojams susidaryti nuomonę apie korupciją ir jos galimą mastą Lietuvoje. Suprantame, kad stengdamiesi kuo daugiau informuoti visuomenę apie įgyvendinamas korupcijos prevencijos priemones, kuriomis identifikuojamos korupcijos pasireiškimo rizikos, ar tiriamus sunkius, sisteminius ir didelę žalą valstybei darančius korupcinio pobūdžio nusikaltimus, gali-

⁵⁶ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/4EFjqm>

⁵⁷ Akciją vykdė Lietuvos moksleivių sąjunga (LMS), Lietuvos Jaunimo organizacijų taryba (LiJot).

⁵⁸ Prieiga per internetą: <https://goo.gl/HVSGao>

mai formuojame nuomonę, kad korupcija Lietuvoje yra labai paplitusi, tačiau taip pat tikime, kad informuodami visuomenę bei vykdydami įvairias antikorupcines švietimo kampanijas prisidedame prie korupcijos problemos suvokimo ir nepakantumo korupcijai didinimo. Siekdami šio tikslo 2017 metais:

- paruošėme 203 pranešimus spaudai apie baudžiamąjį persekiojimą, antikorupcinį švietimą ir korupcijos prevenciją, tarptautinį pareigūnų papirkinėjimą;
- 132 kartus komentavome ir teikėme informaciją televizijos ar radijo laidoms apie pradėtus ir vykdomus ikiteisminius tyrimus, korupcijos prevenciją ir antikorupcinį švietimą;
- inicijavome 10 publikacijų antikorupcijos tema, kitos 16 buvo parengtos pagal mūsų darbuotojų teiktą informaciją;
- socialinio tinklo Facebook STT paskyroje paskelbėme 289 žinutes. 2017 metais šios paskyros auditorija išaugo 19 proc.⁵⁸⁹

⁵⁹ Per ataskaitinį laikotarpį STT Facebook auditorija išaugo nuo 7.690 iki 9.472 vartotojų.

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

2017 metais dalyvavome 11 tarptautinių organizacijų veikloje, vykome į 34 tarptautinius renginius (iš jų 15 nuolatinio pobūdžio), iš kurių į kas antrą buvome kviečiami atvykti organizatorių lėšomis.

Prisidėdami prie Lietuvos siekio tapti visateise EBPO nare, dalyvavome EBPO Darbo grupės dėl papirkimo sudarant tarptautinius verslo sandorius posėdžiuose bei atstovų susitikimuose, EBPO organizuotame seminare „Verslo integralumas (sąžiningumas) Rytų Europoje ir Centrinėje Azijoje“, taip pat pasauliniame antikorpucijos ir sąžiningumo forume „Aukštesnių standartų nustatymas sąžiningumui – viešojo intereso labui“. Taip pat dalyvavome Europos partnerių prieš korpuciją/Europos kontaktinio tinklo prieš korpuciją (EPAC/EACN) valdybos susitikimuose, kasmetinėje konferencijoje ir Generalinėje asamblėjoje, organizavome EPAC/EACN darbo grupės konferenciją „Analysis of big data, related legal aspects, use of databases“. 2017 metais taip pat dalyvavome Europos Sąjungos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) Komunikatorių tinklo (OAFCN) narių metiniame susitikime; Europos komisijos organizuotuose susitikimuose/seminaruose pagal TAIEX projektą, Europos Komisijos finansuojamą projektą „HERCULE III“ ir kt. Dalyvavome pirmojoje Europolo organizuotoje antikorpucinėje konferencijoje, kurios metu buvo pristatomos temos apie Europolo vaidmenį kovoje su korpucija, apie jungtines tyrimo grupes korpucijos bylose, konkrečių tyrimų ir didelių duomenų kiekių analizę.

DALINIMASIS GERĄJA PATIRTIMI

Moldovos Respublika (Dvynių programa). 2017 metais laimėjome dviejų metų trukmės Europos Sąjungos Dvynių programos projektą „Parama Moldovos Respublikos teisėsaugos institucijų gebėjimų stiprinimui korpucijos nusikaltimų prevencijos ir tyrimo srityje“, kurį įgyvendiname, kaip pagrindinis projekto lyderis, kartu su Generaline prokuratūra, Vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos muitine, taip pat su jaunesniaisiais projekto partneriais iš Rumunijos ir Suomijos. Projektu siekiame stiprinti kai kurių Moldovos institucijų gebėjimus kovojant su korpucija, tinkamai naudojant specialiąsias tyrimo technikas, metodus ir įrangą; taip pat perduoti gerąją Europos Sąjungos praktiką sprendimų priėmime, vidinių procedūrų ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinavime, tiriant korpucinio pobūdžio nusikaltamas veikas; siekiame stiprinti Moldovos nacionalinio antikorpucijos centro darbuotojų gebėjimus atlikti atsparumo tikrinimą viešajame sektoriuje remiantis gerąja Europos Sąjungos praktika ir gerbiant žmogaus teises.

Moldovos Respublika (Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programa). Tęsdami 2016 metais vykdytą projektą „Tolesnė parama Moldovos Respublikos nacionaliniam antikorupcijos centrui siekiant sustiprinti korupcijos prevenciją“ 2017 metais įgyvendinome projektą „Moldovos Respublikos nacionalinio antikorupcijos centro kovos su finansiniais nusikaltimais ir korupcija gebėjimų stiprinimas“, kurio metu perteikėme žinias, kaip antikorpnciniu požiūriu vertiname teisės aktus, atliekame korupcijos rizikos analizes bei atsparumo tikrinimą kandidatų, siekiančių užimti aukštas pareigas. Pristatėme mūsų vykdomą analitinę veiklą, patirtį bendradarbiaujant su Europos Sąjungos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF), taip pat kaip Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos atlieka finansinių nusikaltimų, susijusių su neteisėtu Europos Sąjungos ir užsienio valstybių paramos gavimu ir panaudojimu, tyrimus.

Ukraina. Susitikimų su Ukrainos nacionalinio antikorupcijos biuro (NABU) atstovais metu dalinomės sukaupta gerąja patirtimi korupcijos prevencijos ir nusikaltimų tyrimo srityse, siekdami glaudesnio tarpusavio institucijų bendradarbiavimo.

Kroatija (Dvynių programa). Dalyvavome Kriminalinės policijos biuro vykdomo Dvynių programos projekto „Nacionalinės policijos tarnybos kovai su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu administracinių ir operacinių pajėgumų stiprinimas“ veikloje, kurios metu atlikome Kroatijos centrinės kriminalinės policijos tarnybos esamų veiklos procedūrų, susijusių su korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimais ir organizuotu nusikalstamumu nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu, analizę.

Norvegijos Karalystė. 2017 metų vasario mėn. drauge su kitais partneriais baigėme įgyvendinti projektą – „Lietuvos Respublikos ir Norvegijos Karalystės institucijų bendradarbiavimas perteikiant žinias ir gerąją patirtį administracinio-finansinio valdymo bei korupcijos mažinimo ir prevencijos srityje Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių institucijoms“. Projektu siekėme skatinti antikorpncinių priemonių kūrimą vietos ir regionų lygiu, perteikti Norvegijos Karalystės žinias ir gerąją patirtį antikorpncinių švietimo priemonių kūrimo ir korupcijos prevencijos srityse. Parengėme ilgalaikes priemones (metodiką, mokymo vadovą, atvejų studijas), kaip didinti valstybės tarnautojų veiklos skaidrumą, gerinti administracinius ir viešuosius gebėjimus valstybės ir savivaldybių institucijose korupcijos prevencijos srityje.

BENDRADARBIAVIMAS SU UŽSIENIO VALSTYBĖMIS

Būdami specializuota Lietuvos kovos su korupcija institucija ataskaitiniu laikotarpiu dalinomės⁶⁰ gerąja patirtimi su vystomojo bendradarbiavimo valstybėmis (Ukraina, Moldova, Jordanija, Juodkalnija) bei stiprinome bendradarbiavimą su kitų užsienio šalių antikorupcinėmis institucijomis:

- su Lenkijos centriniu kovos su korupcija biuru;
- su Latvijos kovos su korupcija biuru;
- su Ukrainos nacionaliniu antikorupcijos biuru;
- su Rumunijos nacionaliniu antikorupcijos direktoratu;
- su Moldovos nacionaliniu antikorupcijos centru;
- su Gruzijos valstybės saugumo tarnyba;
- su Armėnijos specialiųjų tyrimų tarnyba;
- su Slovėnijos korupcijos prevencijos komisija;
- su Vokietijos Miuncheno pirmąja prokuratūra.

VIZITAI Į STT

Mūsų vykdoma veikla ir funkcijomis ataskaitiniu laikotarpiu domėjosi:

- Latvijos kovos su korupcija biuro atstovai;
- Lenkijos centrinio kovos su korupcija biuro atstovai;
- Moldovos nacionalinio antikorupcijos centro atstovai bei Parlamento nariai;
- Ukrainos Rados ir Nacionalinio antikorupcijos biuro bei Užsienio žvalgybos tarnybos atstovai;
- Gruzijos valstybės saugumo tarnybos atstovai;
- Tadžikistano Parlamento nariai;
- Nyderlandų Erasmus Roterdamo universiteto studentai;
- Gvatemalos ambasadorius;
- Maroko ambasadorė;
- Kinijos atstovai.

⁶⁰ Sukaupta patirtimi dalinasi 31 STT darbuotojas 12-oje renginiuose.

TEISĖKŪRA IR TEISINIS REGULIAVIMAS

Nacionalinio saugumo strategijoje⁶¹ korupcija įvardinta kaip vienas iš veiksnių, keliančių grėsmę nacionaliniam saugumui, o tai atspindi bendrą valstybės požiūrį į šio reiškinio svarbą ir politinę valią su juo kovoti.

Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetas, išklausęs STT 2016 metų veiklos rezultatų pristatymą, pateikė siūlymus, į kuriuos atsižvelgdami sudarėme darbo grupę siūlymams parengti dėl:

- viešųjų ir privačių interesų konfliktų efektyvesnės prevencijos ir kontrolės – siekdami efektyviai taikyti veiksmingus prevencinio pobūdžio kontrolės mechanizmus, kurie padėtų užkardyti nepotizmo, protekcionizmo, interesų konflikto atvejus ir kitas korupcijos rizikas, teikėme siūlymus⁶² Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui dėl iniciatyvios privačių interesų deklaracijų patikros, dėl nušalinimo instituto tobulinimo. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija atlieka Privačių interesų registro kūrimo ir įdiegimo darbus⁶³, kuriuos numatoma baigti 2019 metais. Planuojama, kad šis registras leis užtikrinti veiksmingesnį privačių interesų deklaravimo procesą – įgalins informacijos keitimąsi su kitais registrais, leis atlikti tikslesnę deklaruotų duomenų patikrą ir greičiau identifikuoti interesų konfliktų grėsmes, padidins viešojo valdymo procesų skaidrumą ir atvirumą. Privačių interesų registras turėtų užtikrinti efektyvesnę viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje kontrolės sistemą, todėl Vyriausybė ir kitos suinteresuotos institucijos turėtų skirti papildomą dėmesį šio registro kūrimo ir įdiegimo darbams, o ypatingai privačių interesų rizikingo vertinimo posistemio sukūrimui.
- analitinės veiklos organizavimo – siekiant užtikrinti visapusišką valstybėje ir aplink ją vykstančių procesų analizę, taip pat sprendimų priėmėjų informavimą laiku apie sisteminės problemas bei konkrečius korupcijos rizikos veiksnius, naujame STT įstatyme⁶⁴ kaip nauja Tarnybos veiklos sritis išskirta analitinė antikorupcinė žvalgyba, kartu įtvirtinant šios veiklos rezultato – tam tikros korupcijos paplitimo mažinimui reikšmingos informacijos – pateikimo sprendimų priėmėjams teisinius pagrindus. Šiuo metu rengiamas analitinės antikorupcinės žvalgybos duomenų teikimo valstybės ir savivaldybių institucijoms ar pareigūnams, kompetentingiems priimti atitinkamus sprendimus, tvarkos aprašo projektas.
- korupcijos prevencijos modelio – baigiami ruošti ir artimiausi metu bus pateikti Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui Korupcijos prevencijos metmenų (toliau – Metmenys) ir jo priedų projektai. Pagrindinis Metmenų tikslas – atsižvelgiant

⁶¹ Seimo 2017 m. sausio 17 d. nutarimas Nr. XIII-202.

⁶² 2017 m. lapkričio 24 d. raštas Nr. 4-01-9192.

⁶³ Įgyvendinama Nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos įgyvendinimo 2015–2019 metų tarpinstitucinio veiklos plano 1.1.3 priemonė.

⁶⁴ STT įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIII-938.

į esamos situacijos analizę ir kitų valstybių gerąją patirtį sukurti kokybiškai naują įrodymais ir tarptautinės bendruomenės pripažintais atsparumo korupcijai principais grįstą atsparumo korupcijai modelį Lietuvoje ir parengti Korupcijos prevencijos įstatymo pakeitimo įstatymą. Atsparumo korupcijai priemonių sistema būtų nukreipta į nesąžiningus ir korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų padarymą linkusius asmenis, teisės normų spragas ir dviprasmybes, netinkamas procedūras, veiklą ir netinkamas sistemas.

Siekiant užtikrinti iš EBPO Konvencijos dėl kovos su užsienio šalių pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose kylančius įpareigojamus ją ratifikavusioms valstybėms, kurie įtakos Lietuvos vertinimą prieš tampant visateise EBPO nare, 2017 metų birželį Seime buvo priimtos Baudžiamojo kodekso pataisos⁶⁵, kuriomis sugriežtinta atsakomybė už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas. Taip pat priimtos Baudžiamojo kodekso pataisos⁶⁶, kuriomis įgyvendinamos EBPO rekomendacijos, susijusios su baudos dydžiais fiziniams ir juridiniams asmenims ir baudos veiksmingumo už korupcinio pobūdžio nusikaltimus didinimu, padidinant pinigines baudas už visas nusikalstamas veikas ir įmokos į nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondą dydį, sugriežtinant atsakomybę už korupcinio pobūdžio nusikaltimus. Priimtomis pataisomis taip pat įtvirtintos papildomos teisinės priemonės, siekiant veiksmingesnės kovos su korupcija – numatytos papildomos baudos skyrimo taisyklės, jeigu padaromas korupcinio pobūdžio nusikaltimas, ir prailginti tam tikrų baudžiamojo poveikio priemonių terminai.

Stojimo į EBPO procese aktualu ir tai, kad EBPO Taryba 2009 m. lapkričio 21 d. priėmė rekomendacijas dėl papildomų priemonių kovojant su užsienio valstybių pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose, kuriomis minėtą Konvenciją ratifikavusias šalis įpareigojo priimti pranešėjų apsaugos priemones tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose. Pritarus Seimo valdybos sudarytos darbo grupės pateiktiems pasiūlymams, kaip sukurti pranešėjų apsaugos institutą, ir sistemą, ir tokiu būdu paskatinti informacijos apie neteisėtą ir neetišką veiklą atskleidimą bei veiksmingesnę viešųjų interesų apsaugą, pranešėjų apsaugos nuostatos⁶⁷ bus taikomos tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose.

Priėmus Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimus⁶⁸, STT pareigūnams, kaip ir kitiems valstybės pareigūnams, kurie turi teisę pradėti administracinių nusižengimų teiseną, suteikti įgaliojimai įgyvendinant jiems suteiktas teises ir atliekant pavestas pareigas atlikti tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus dėl kliudymo įstatymų įgaliojimus pareigūnams įgyvendinti jiems suteiktas teises ar atlikti pavestas pareigas, jų teisėtų reikalavimų ar nurodymų ir kolegialių institucijų ar valstybės pa-

⁶⁵ Baudžiamojo kodekso 20, 225, 227 ir 230 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-391.

⁶⁶ Baudžiamojo kodekso 43, 47, 54, 62, 63, 64, 681, 682, 71, 75, 90, 226, 227 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-653.

⁶⁷ Pranešėjų apsaugos įstatymas Nr. XIII-804 (įsigalioja nuo 2019 m. sausio 1 d.).

⁶⁸ Administracinių nusižengimų kodekso 28, 29, 115, 227, 376, 379, 393, 396, 401, 415, 417, 427, 428, 440, 464, 481, 482, 483, 484, 485, 488, 494, 573, 589, 595, 602, 610, 611, 681, 683, 685, 686 straipsnių ir priedo pakeitimo, kodekso papildymo 396(1) ir 413(1) straipsniais įstatymas Nr. XIII-753.

reigūnų sprendimų nevykdymo (Administracinių nusižengimų kodekso 505 straipsnis) ir dėl valstybės politiko, valstybės pareigūno, valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens garbės ir orumo pažeminimo (Administracinių nusižengimų kodekso 507 straipsnis).

Taip pat Seimui pateiktas Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIP-519, kuriuo siūloma nustatyti, kad kriminalinės žvalgybos informacija, prokurorui sutikus, kriminalinės žvalgybos pagrindinės institucijos vadovo sprendimu gali būti išslaptinama ir panaudojama tiriant ne tik drausminius ir (ar) tarnybinius nusižengimus, bet ir kitokio pobūdžio pažeidimus – teisės aktų, reglamentuojančių ūkinę, komercinę, finansinę ar profesinę veiklą, pažeidimus ir neteisėto labdaros, paramos, valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų ir Europos Sąjungos, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų finansinės paramos lėšų panaudojimo atvejus bei viešųjų juridinių asmenų veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus (procesas kiek pristabdytas, kadangi Konstitucinis Teismas nagrinėja, ar Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 3 dalis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai).

APIE TARNYBĄ

STT įstatyme nustatytų uždavinių vykdymui iš Lietuvos Respublikos 2017 metams patvirtinto valstybės biudžeto Tarnybai skirta 8.738 tūkst. Eur (iš jų 4.877 tūkst. Eur darbo užmokesčiui, 1.293 tūkst. Eur turtui įsigyti)⁶⁹. Nors kelis metus iš eilės didėjo STT skiriamas finansavimas, tačiau Tarnybos, skiriančios daugiausia laiko ir pastangų sunkių, sisteminių, didžiausių žalą valstybei darančių korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų greitam ir išsamiam atskleidimui, asignavimai 2017 metais sudarė vos 0,10 proc. nuo viso Lietuvos valstybės biudžeto.

	2015	2016	2017
STT SKIRTI ASIGNAVIMAI (TŪKST. EUR)	7.464,7	7.310,0	8.738,0

2017 metais STT struktūrą sudarė 15 savarankiškų struktūrinių padalinių: 5 teritoriniai padaliniai (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, ir Panevėžio valdybos), Pirmoji, Antroji, Korupcijos prevencijos, Administravimo valdybos bei Finansų, Personalo, Planavimo, Saugumo, Viešųjų ryšių ir Vidaus audito skyriai.

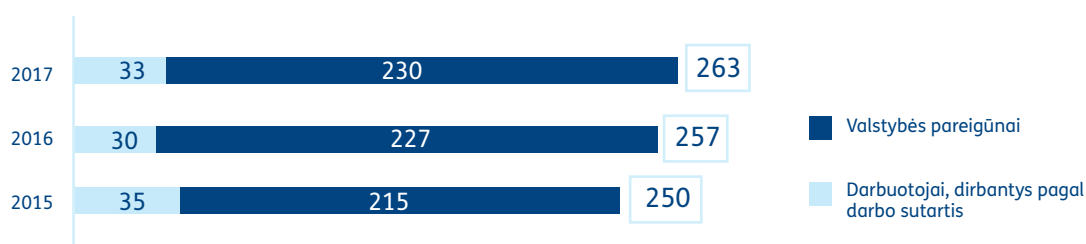
STT iš Lietuvos valstybės biudžeto skirtas finansavimas 275 pareigybėms, iš jų 8 pareigybėms, susijusioms su Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų administravimu bei finansuojamoms iš techninės paramos lėšų, įgyvendinant 2014–2020 metų Europos Sąjungos investicijų veiksmų programą. 2017 m. gruodžio 31 d. duomenimis mūsų kolektyvą sudarė 263 darbuotojai, iš kurių 98 proc. turėjo aukštąjį išsilavinimą, 3 pareigūnai – mokslinį laipsnį.

⁶⁹ 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas Nr. XIII-177.

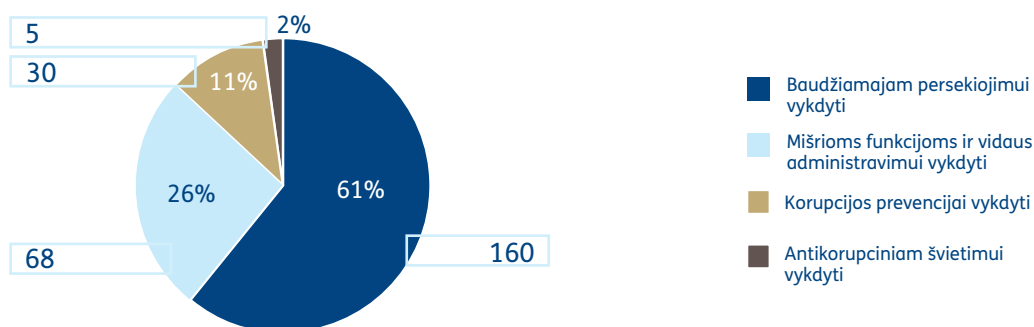

	2015	2016	2017
DARBUOTOJŲ SKAIČIUS	250	257	263

2017 metais dirbo 230 valstybės pareigūnų (87 proc.) ir 33 darbuotojai (13 proc.) pagal darbo sutartis. Didžiausi pajėgumai sutelkti baudžiamojo persekiojimo funkcijai vykdyti.

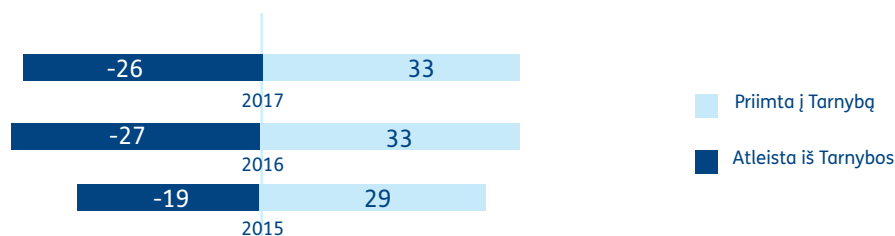

20 pav. DIRBANČIŲJŲ SKAIČIAUS POKYČIAI

21 pav. DIRBANČIŲJŲ SKAIČIUS PAGAL VYKDOMAS FUNKCIJAS

Pasitikėjimą STT, kaip vis daugiau perspektyvų turinčia institucija darbo rinkoje, liudija stabilus priimamų darbuotojų skaičius, o norą išeiti į pensiją kaip išėjimo iš darbo priežastį įvardino kas antras atleistas valstybės pareigūnas⁷⁰.

22 pav. PRIIMTŲ Į TARNYBĄ IR ATLEISTŲ IŠ TARNYBOS DARBUOTOJŲ SKAIČIAUS POKYČIAI

⁷⁰ 2016 metais – 69 proc.; 2015 metais – 56 proc.

Siekdami išlaikyti reikiamą pareigūnų pasirengimo lygį 2017 metais organizavome STT pareigūnų kompetencijos ugdymą teisėsaugos institucijose, taip pat mokymuose, finansuojamuose valstybės biudžeto, Europos Sąjungos ir / ar kitos finansinės paramos lėšomis. Tokiu būdu ataskaitiniu laikotarpiu kvalifikacijai skyrėme 2,2 karto daugiau lėšų nei prieš metus. 2017 metais savo įgūdžius tobulino 86 proc., t. y. net 227 Tarnybos darbuotojai⁷¹, o vieno darbuotojo mokymui skirta 40 akademinų valandų.

2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos lėšomis 2017 metais 20 STT pareigūnų tobulino kvalifikaciją Nyderlandų Karalystėje, Prancūzijoje, Austrijoje, Rumunijoje, Vokietijoje, Slovėnijoje antikorupcinės aplinkos kūrimo ir korupcijos prevencijos priemonių vykdymo srityse.

Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) HERCULE III subsidijų programos lėšomis 6 STT darbuotojai dalyvavo mokymuose, skirtuose dirbti su analitine programine įranga.

Nacionalinės Vidaus saugumo fondo 2014–2020 metų programos lėšomis 2017 metais įgyvendinome STT pareigūnų specializuotų mokymų su Europos Sąjungos politika susijusiomis temomis pirmąjį etapą, kurio metu Tarnybos pareigūnai įgijo naujų žinių ir gebėjimų, leidžiančių efektyviau kovoti su korupcinio pobūdžio nusikaltimais, darančiais didelę žalą valstybei ir visuomenei. Taip pat 14 STT darbuotojų dalyvavo specializuotuose kūno kalbos, ypatingai kreipiant dėmesį į veido išraiškas ir tikslią komunikaciją, vykdant kriminalinę žvalgybą, organizuotuose mokymuose, o 45 STT darbuotojai dalyvavo specializuotuose kursuose „Cheminių medžiagų panaudojimas ir techninių priemonių maskavimo pagrindai“.

2017 metais 45 STT pareigūnai dalyvavo specializuotuose **teisėsaugos institucijų organizuotuose** mokymuose temomis: „Viešieji pirkimai ir su jais susiję pažeidimai“; „Pirkimo kvalifikavimo praktiniai ir teoriniai aspektai. LAT naujausia praktika“; „Slaptų tyrimo veiksmų baudžiamajame procese taikymas, derinimas ir jų vertinimas“; „Aukštesniojo prokuroro kompetencija. Ikitėisminio tyrimo pareigūno ir jo vadovo atsakomybės ikitėisminiame tyrime ribos, jų veiklos tyrimo formos“; „Turto tyrimas. Nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimas. Turto konfiskavimas ir išplėstinis turto konfiskavimas. Neteisėtas praturtėjimas“ bei „Juridinių asmenų baudžiamoji atsakomybė, ypač korupcinio pobūdžio bylose“. Taip pat 15 STT darbuotojų dalyvavo Nacionalinės teismų administracijos kartu su Teisėjų Taryba rengiamame seminare „EBPO antikorupcinės konvencijos nuostatų praktinis taikymas“.

⁷¹ 2016 metais – 208, 2015 metais – 217.

STT PRIORITETAI 2018 METAIS

Siekdami įgyvendinti STT veiklos tikslą – mažinti korupciją, kuri kelia grėsmę žmogaus teisėms ir laisvėms, teisinės valstybės principams, trukdo plėtoti ekonomiką, bei atlikę korupcinio poveikio Lietuvoje įvertinimą, nustatėme šiuos 2018–2020 metų analitinės antikorupcinės žvalgybos, baudžiamojo persekiojimo, korupcijos prevencijos, antikorupcinio visuomenės švietimo ir informavimo prioritetus:

- Nustatyti ir imtis priemonių pašalinti korupcijos rizikos veiksnius sveikatos apsaugos, žemės ūkio, regioninės plėtros, aplinkos, kultūros, teisėsaugos bei valstybės informacinių išteklių valdymo srityse, ypatingą dėmesį skirti Europos Sąjungos fondų lėšų administravimui ir panaudojimui; viešųjų pirkimų organizavimui, vykdymui ir kontrolei; valstybės ir savivaldybių turto valdymui, naudojimui ir disponavimui; viešųjų ir administracinių paslaugų teikimui ir kontrolei; didelės svarbos ir vertės projektų planavimui bei įgyvendinimui; nepotizmui; viešųjų ir privačių interesų konfliktams; neteisėtam lobizmui; neteisėtiems turtiniams interesams; sudėtingiausioms, didžiausią valstybei žalą darančioms korupcinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms.
- Aktyviai dalyvauti EBPO Darbo grupės kovai su užsienio pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose sandoriuose veikloje, pagal kompetenciją prisidėti prie šios darbo grupės rekomendacijų Lietuvai įgyvendinimo, užkardyti ir išaiškinti korupcijos atvejus sudarant tarptautinius verslo sandorius.